

T-H K.

I. 451.

RMK. I. 451.

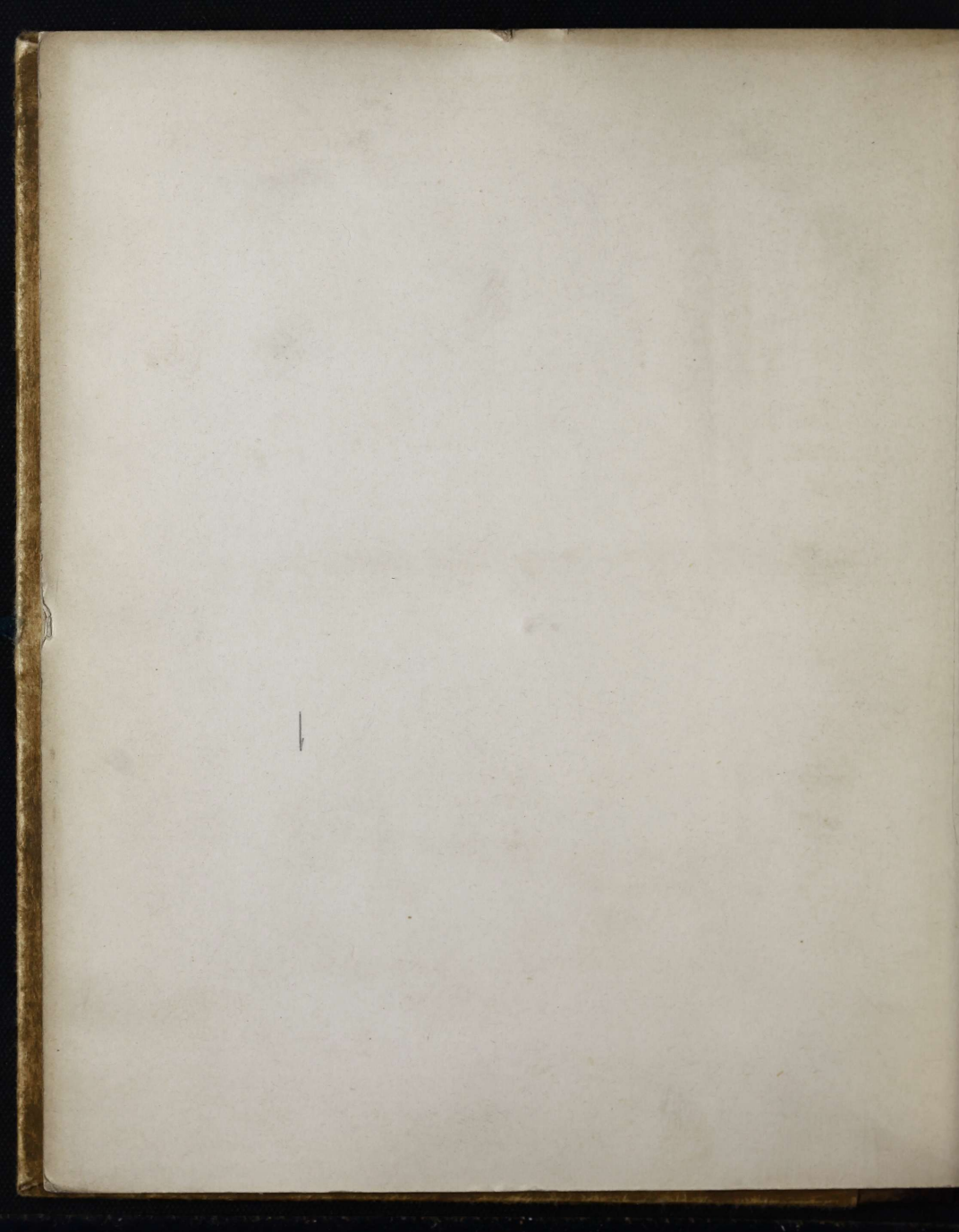
(Flinders. 11-24. ext. l.)

~~438.~~

Pázmány Péter. Az igazságnak
győzedelme.

Pozsony. 1614.

Hiányszik: $11 - 24 = 7$ lev.

AZ, IGAZSAG-
NAK, GYEOZE.

DELME.

*I. 438.
I. 457.*
MELLYET, AZ ALVINCI

PETER, TEVKEOREBEN,

meg mutatot.

PAZMANY PETER.

acskentek segit. segül. hívás'arúl.

Nyomtattak Posomban, M .DC. XIV.

ESZTENDŐBEN.

Szent Matenak. cap. 7. v. 5.

*Kép mutato, vesd ki eléb az te
szemedből az gerendát, és úgy vehet
ted ki az szálkát, az te felebarátod-
nak szemeiből.*

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO
PRINCIPI, ET DOMINO, DO-
MINO FRANCISCO FORGHACS,

de Ghymes, Sacrae Romanae Ecclesiae Presbytero Car-
dinali, Archiepiscopo Strigoniensi, Lociq; eiusdem,
Comiti perpetuo, Primati Hungariae, Legato Nato, S.
C. Rq; Maiestatis Summo Secretario, Cancellario,
ac Consiliario &c. Domino & Patro-
no colendissimo;

PERPETVAM FELICITATEM PRECATVR.

THOMAS BALASFI ELECTVS EPISCO-
PVS BOSZNENSIS.

Biturus in Italiam, & in ipsam
Vrbem Romam, Admodum
Reuerendus Pater Petrus Paz-
many, in ipso procinctu, libel-
lum accepit, Picarum ac Psitta-
corum in morem loquaculi cuiusdā Calvinistae
Prædicantis, inopem doctrinae, veritatis, & ve-
recundiae:

recundiae, refertum vero dignis omnino im-
pitissimo authore conuicijs. Quo in libello id
conatus est, quod non effecit Aluincius, ut scripto
quod typis euulgatum est Stephani Lethenyci,
quo ab impiorum blasphemijs Sanctus Bona-
uentura, qui Matris Domini laudes decantauit,
& ab omni Idololatriæ criminis suspicione, vin-
dicatur, responderet. Sed quoniam adiumen-
tum ab æquitate, iniquitas non habet, nihil præ-
sidij est erroribus, in reſtatione; Scriptura au-
tem Sacra, & origine Diuina est, & suo sensu ve-
ra, & ductu sincerissima; destitutus ijs omnibus,
quibus instructus esse deberet Aduersarius, leuis
quidem, ut ſcriptionis eius pondus ostendit, ru-
dis, ut inopia argumentorum, ut arrogantis in-
genij tumultuatio, accensus in iram spiritus, in-
digesti sermones, verborum procacitas, quauis
etiam irritatissima anu furiosior, totum se ta-
men armavit conuicijs effoeminatus miles, de-
bellaturus scilicet hac animi impotentia, Athle-
tam fortissimum, Christianæ religionis. Hoc
est, ubi illi respondendi facultas non fuit, fuit
conuiciandi, & quantum voluit, conuiciatus est
homini doctissimo Patri videlicet Petro Paz-
many.

many. Sed quid officit syderibus, ululatus ani-
malium? Tacendum omnino arbitratus fui-
sem viro tanto, si persona tantum spectanda es-
set, anilis istius conuicatoris, si vero causa æsti-
manda, respondere illi debuit, & respondit: Sed
prælo subijci ante Patris abitum, libellus non
potuit; quem quoniam ea ratione quam subie-
cta Epistola eius habet, fidei meæ commenda-
uit, Tuo autē iussu, & tuis impensis imprimitur,
Princeps Illustrissime, deuotissimi tibi Autho-
ris, hanc operam, nemini magis debitam, Tibi
etiam dedicare, quo sub tui amplissimi nominis
dignitate lucem videat, cogitaui: Sed quid alie-
no operi præmitto inscriptionem hanc meam?
Quia mihi conceditū, & si, non labores operis,
sed amicitiae leges attendantur, meum est. Cur
Epistolam subiunxit? Cur natiuo idiomate? Quo
confitet calumniatori Prædicanti, abiisse qui-
dem à nobis Virum maximum in Italiam, redi-
turum breui, vt speramus in Domino, esse tamen
alios quoq; in Vngaria, qui Aluincium doceant,
si capiat, qui impunè illum blasphemare non si-
nant, qui castigent, si insaniat, qui paruuli illius
sagittas reuerberent, qui frangant, qui commi-

nuant. Cohærere item Authori, hac etiam ratione volui, vt quo ille suam in hoc libello explicat, eodẽ ego quoq; meam in Epistola, mentem, sermone patefacerem. Accipe igitur hoc quicquid est, & scriptionis ab Authore, & officij in te mei, Princeps Illustrissime, ea, sine qua nihil agis benignitate. Et profecto certum hoc apud me constituo, eo vultu recipies, ea facilitate, quin & zelo, admittes, in patrocinium ac clientelam tuam, quo alijs quoq; animum addas & vires, ad propugnandam simili defensionis genere Catholicæ religionis puritatem, retundendos sacrilegos calamos, miserè errantium Aduersariorum. Quod vt quam diutissime præstare possis, Deus Illustrissimæ & Reuerendissimæ Celsitudinis Vestræ vitâ, incolumitatẽ, fortunam, longam, florentem, & foelicem, in annos quam plurimos, & producat, & conseruet.

Posonij Anno Christi 1614. Mense
Nouembri.

REVE-

REVERENDISSIMO
DOMINO, DOMINO THOMÆ
BALASFI, ELECTO EPISCOPO BOSZ-
nensi, Abbati Szalauariensi, et Kaporna-
kiensi, Custodi ac Canonico, Ecclesię lau-
riensis, Sacrę Theologię Doctori, etc.

Domino confidentissimo,

SALVTEM A DOMINO.

PETRVS PAZMANY.

 *Bam, cum Ibis illa Cassouien-
sis, foricas ac fatutinas suas;
plenis in me, catharactis, in-
fami calamo, sparsit. Deter-
genda, nec leui manu, inomi-
nata sordes, reprimenda fuit vitilitigatoris
loquacitas. Ideo fugienti calamo feci: quid
effecerim, tuum esto, Præsul Doctissime, judi-
cium. Utinam adstare prelo, operas urgere,
& (quod pictores solent) leui interdum pe-
nicillo,*

nicillo, viuis coloribus imbueri prima hæc li-
neamenta possem. Id quia non licet, tantum
mihi de vestra Reuerendissima Dominatio-
nis beneuolentia promitto, ut ausim, hoc quic-
quid est scriptiois, Tuo nomini, Tuæ fidei
committere. Magna sunt in Te Dei dona,
quæ meritò animos ad se pelliciunt; Magna
Tua in me merita; Magnus in te meus amor,
magna obseruantia. Obsidem ac prædem
horum omnium, libellum Tibi deuotum, ac-
cipe: consoue: juris publici vt sit, persice.
Deus Reuerendissimam Dominationem
Tuam florentem, diu tueatur, ac serò
tandem, Cælesti Patriæ, tran-
scribat.

*Az Szent Istenteól, Aluinci Peternek, io lelki
ismeretet kívánok.*

Sogy

AZ Tükörökben sok fele fogyatkozások ta-
laltatnak. Neha fölötté kicsint, vagy mod-
n nélkül nagyot mutatnak: Neha hamissan
abráznak, keptelen, és éktelen színre fordítták, az
ékes termetű tiszta szép orczátis. Ezek az fogyatko-
zások mind benne vándnak az te Tükörödben Aluinci
Peter. Mert az te benned meg torlot fel-fuualkodás-
nak dagállját; kicsin, és alázatos együgyűségnek mu-
togattya: Engemet pediglen, nem tudom micsoda,
nagyon fel puffat, és az vízi betegség miatt, bőrében
sem férhető embernek ielenget. Tégedet emberfé-
gelen író, szilid elméhez illendő meretklétes beszé-
dű embernek tettet: Engemet pediglen, merges
morgolodásoknak, és éktelen szitkok folyaminak
forrasauá tüntet. Magha ha igazán mutatna az te Tü-
köröd, szemedből ki-dőllyedtet gerendádat meg is-
mértetuen veled, nem tettetné oly nagynak az más
szalkáiát.

Vallyon Aluinci, neuezteleké én valaha tégedet
Disznónak? Kuruanak? pelenger ala valonak? paraz-
nanak? világlatrának? verő-artanyinak? Genyetség-
nek? Hitetőnek? Bolondnak? Pokolból származot-
nak?

A

es Szent Istentől

nak? Te pedig orczatlan nyelveskedésseddel, (mint ha mostis az Alvinci paikosok közöt vólnál) mind ezeket, és több hozzád illendő rutfágokat kerődől reám; főte ezeket (phui büdös száiu) Islogoknak neuezed. Mégis az te Tüköröd, keresztyeni szelidségben zabálot, all-orczaban öltöztet tegedet. De hogy megérsed, az islóg annak való, á kinek vagyon kit ékegetni: nints efféle czifrára szűkségem, talám nálad job keleti lehet, islogidnak: Azért, ebnek ad islógos czapragodat, tericsfd paripádra. Ennek fölötte minck előtte touáb lépiem, ket dologról tudósítlak. Előszőr hogy az morgók pallya-futásának győzödelmes palmaiat io keduel néked engedem. Masodszor, hogy az te házad ekesítő islógos czapragodat, magamra nem vészem. Nékem otthon Pázmány vala neuem, nem Pasman. De ha vgyan én belem akar sz botorkazni, és neuemen szegezgetni, am meg látod, meny el benne, de tuttodra légye hogy csak öly eszeffen iarsz, mint az Æsopus marhaia, melly az konczt el hagyuan, az árnyékon kapdosott.

Altal látom szándéko dat Aluinci Peter. Tudod hogy az tiszteffégesen nevelt Nemes vérnek, semmi nehezebben nem esik, mint az szidálom, és méltatlan gyalázat. Asztis eszedben vehetted, hogy Igazsággal, Szent írással, az Regi Szent Doctörök tanításával, engemet meg nem nyomhaczz, és az ti hamiságtok ellen-valo írásoktul, el nem foghaczz: Azért mint valami mocskos Harpya, rút szitkokkal, gyalázatos

zatos, és az tennen fiaiát lelki - ismérered szerentis, én
 hozzám nem illendő morgásokkal akar sz az ellened
 való harczolástul el idegeníteni. De ki ved ebből
 kerfegédet: Ha az én Istenem, én eretem el szenued-
 te, hogy őrdöngősnék, boriszáknak, csalardnak ne-
 uezternék, csak vgyan el kell hinned hogy enis, az én
 Vramnak igazságáert, kész vagyok minden szitkot fel
 vállalni; és őrülök midőn az én Vram tisztességének
 otalma mellett, sebeker szenuedek. *Per infamiam & 2. Corint.*
bonam famam. Akarió, s'akár gonol sz nevem légyen *6. v. 8.*
 érette, de holtig el nem állok az igazság otalmátul; ha-
 nem az mint Abraham cselekedek, az undok legyek-
 kel, mellyek az ő Aldozattyát rutítani akariák vala, *Genes. 15.*
 azont cseleke szem én is az ti legyeskedéstekekkel: kúnyú *v. 11.*
 leggyentéssel el kergetem ezeket, és az alatt el iárok
 hiuatalomban. Soha én töllem olyan ígéretet nem
 hallasz Aluinci, az mineműt te fogad sz Tüköröd-
 ben, tudni illik, hogy ez vtán többet veletek nem
 mocskolódom. Mert az keresztyéni szeretet arravi-
szén, hogy valamig mocskosok lezték, tehetségem, és
Istentől reám bizattatott kicsin talentomom szerént,
mind addig fáradgyak mocskotoknak mosogatá
ban.

Hogy pedig az mostani írásomnak modgyarúl
 tudósíccsalak. En az te fok heába való fő szaporí-
 ráfodnak tarafaráiat, és nyalas szitkaidnak zápor cse-
 fet, fül mellől bocfátom. Az dolognak veletet az mi
 illeti, ahoz szólok, és rend szerént az te Nyalábidnak

polyvás szalmáit, az igazságnak aczél tüköréül felferfelem. Mint hogy pediglen enymmé tészed az Lethenyi Vram munkáiatis, tellyék kedued benne; vgy adok választ az én ellenem való írásodra, mintha csak vgyan magam írtam volna az Caluinista Tükört.

I. R E S Z.

Az elől író leuelre, és az Tükörnek első részére, lelki ismérleti ellen ad választ Aluinci.

KÉtfég nélkül hiszem, hogy magad itéleti szerentis, lelki isméreted ellen írtad ezt az feleletet, csak szinte hogy az halgatásból reád szállandó kissebbséget el tauofztathassad. Mert oly szem-latomást habosít, és tébolygás írásodban, hogy egy gyermekis vijjal mutathattya tetovazásídat.

Először azért, lelki ismérted ellen írod, magadat oly iteletben lenni, hogy te, rídatlan volnál. Mert mindgyárt vtánna veted, hogy ha penzed volna, olly kónivet rőpítettél volna eddig szemem közze, melyre csuda ha könyvem nem csfordúlt volna. Amé, houa legyek, ha szemem ki apad az nagy írás miá? Sok Luther, és Calvinista kóniuet oluastam; legyen áldot az én Vramnak szent neve, soha még eddig, eggyk sem tört tormát, orrom alá, hogy könyvem csfordúlt volna utánna: Szükség tehát hogy bölcséb, és elméib légy

legy te mind azoknál, valakik az ti részetekről ez ideig
írásokkal dőglelték az világot. Iszákotis emlegetez,
hogy nékem készítettél. Nem tudtam hogy Szűr csa-
po, Takács, Szabo, *Ardelio* legy: Ez vtán reá tartlak
erdemed szerént. Vaih keduem volna az veled va-
lò mulatozáshoz, meg hid, hogy valóban ki fognálak.
De nem akarok most az te nyűftós bordadnak takacs-
sága körül pepécselni. csak arra emlekeztetlek. Mint
szókták nállatok temetni az féltében meg holt em-
bert? Ióij reá csak iszákoddal, meg latod hogy sirva el
nem fokaszta. De heába biztatlak, nem pengeti
idegét, á ki madarat akar lóni. Este te immar vgyan
nyomás írásodban fogadtad, hogy ez vtán az én írási-
mat nem mocskolod trágár pennáddal.

Az Nyomás írások ki bocfátásában való módo-
matis irigyled; De bar tudua legyen ez nállad, hogy
még vgyan né tellieslegghel úgye fogyott az Istennek
dolgha Magyar orzagbannis, vadnak io kereztyen
vrak, kiknek seghitsegekkel, az mi az niomtataással
való írásokat illetijs, meg felelhetünk s'meghis fele-
lünk ti nektek, hogy ighaz tanításunkal eszre for-
dithassuk el szedült feieteket. De ez maradgyon
ebben.

Masodszor lelki ismérated ellen fogod reám,
hogy tégedet, tisztessége vesztetnek nevezlek: és azt
írom, hogy vgy ismerlek, mint ebet szórén. Ted fel az
oculárt, és meg latod hogy sokkal emberfégesben
vayon az én írásom, hogy sem á mint te elő hozod.

2. Reg. 12.
v. 9.

Harmadszor Lelki isméreted ellen hazuttolsz engemet három dologban. Eggyk, hogy te reád fogtam az Lelki oruosságnak Magyarra fordítását. Nem úgy vagy. Mert én nem írtam, hogy te dőljod az Oruosságnak fordítása, hanem az emberek gyanúságot említettem. Iollehet ha azt mondtam volna, nem vétettem volna benne. Mert magad sem tagadod, hogy te híreddel (az az, te akaratoddal, és talán segítségeddélis) koholtatod az Magyar Oruosság. Enis tudom, hogy az te Németiséged, nem elégéges az ilyen fordításra, de ha te akaratoddal volt ennek eredeti, vagy futamattya, szinte úgy te dőljodnak mondhattuk, mint az Vrias halálát Davidnak tulajdonította az szent írás, noha az Ammon fiainak fegyvere miatt leön ki-mulása. Másikbá, abbanis Lelki isméreted ellé hazuttolsz, hogy az fel földön neuezték Lelki oruosságnak az magyarra fordított íráscskát. Mert az Cassan nyomtatott könyvnek első igciéből ki tetszik, hogy lelki oruosságnak hijátok az Magyarra fordított könyuetsket. Ha pedig azt akarod reám fogni, hogy az én írásom szerént, elsőbennis ti neueztétek azt Lelki oruosságnak, mint ha Nemerül más külömböző neue löt volna az könyvecskének. Abban immar szem-latomást Lelki isméreted ellen cselekedel, mert én, egy szóval sem ielentetté, hogy ti legyetek első találói annak, az neűnek. Azért csak kötődöl velem, és az kákán csomot keressz. vgy elmedben avot az hazugság, hogy ottis hazugsággal álmodol, ahol

ahol annak csak arnyéka sem találhatik. Abbannis iat-
tékos vagy, hogy egynichánzor az Bécsi Iesuiták mun-
kaiának írod az Nemetül ki bocfátott Lelki Oruoffa-
got, mint ha mind az Iesuiták dolga volna, valamely
Bécsben történik. Te csak vijodból szoptad, hogy
Iesuiták dolga az az oruoffag. En pedig tudva tudom,
hogy abban az Iesuitáknak sem hírek nincsen, sem ta-
nácok. Harmadikban hazuttolz, hogy az Kiraly ke-
neshez keduedet mondtam lenni. Mostis azt iti-
lem, hogy kedueden nem múlték. Olly emberrel
szólottam, a' ki jelen volt, mikor az Bocskai halála
vtán, az Cassai szentegyháznak aitaít bé zároltattad,
és csak igen keves ember láttára, Homonnai Balintot,
magyar orszagnak Vraságára *solemni ritu* fel emelted.
Fő Vrral beszelletem, a' ki szeméuel látta az Homon-
nai Balnit jegyző könyvében, maga kezéuel fel írva,
mely nap szételtetett fel az Magyar feiedelélégre. Ha
nem restelled, talám Vngváratt fel találod mostannis
vgyan azon jegyző könyvet. A' kiktől en ezeket
hallottam, fontban nem ülnek veled, de ottis több-
bet nyomnának náladnál, bár az felső ajakod szá-
rai két annyit nőttenek vólnais, menyit most nőt-
tek.

Negyedszer, lelki ismereted ellen fogod reám,
hogy fenyegetődöm, mikor azt írom, hogy, el költünk
arrol. Es nem tudom mi csoda Vratoktól való felel-
münket rebefgeted. Magad látod, hogy sem fenye-
getésről, sem az ti Patronustokról nincs emlekezet az
én

én irasomban. Megis magyarázom világosan miről
költünk el: Tudni illik arról, hogy halgatásunkal hi-
telt adnánk az ti széleskedésteknek. Szelédeden bán-
tunk sok ideig veletek; nem babosgattunk széges ira-
sokkal; remelűen hogy ezzel az szilid halgatással meg-
lagyithattuk keményféteket. De minck vtánna
cszűnkben vóttuk hogy az halgatást, magunk vádlá-
sának itelitek, és az mi csédesfégűnk miat nagyob győ-
keret vér á ti teuelygéstek, el költünk bezzeg immár
arról az halgatásnak ideiről. *Tempus tacendi, & tempus*
loquendi. Nyomotokban kel immár lennünk, és az Sz.
Pal hagyása szerent *Duriter* vgyan keményen meg kel
az Zabolát szaiatokban ránczígálnvuk. Nehez a' dér
a' bekának: sőt a' mint te irod, talám némelyek az
puha Catholicusok kőzzúlis akarnák, ha el nyegnók,
és halgatással mulatnók mostanis az ti sok rágalmazá-
stokat. De el költünk arról. Eleget túrtunk: semmit velle
né használtuk. Iób az igazságot bátrá oltalmazni, né-
mellyek zugolodásáualis, hogy sem az Vr Istentől né-
ma ebeknek neuefztetnünk. Im érte miről költünk
el. Es az Tűkőrbőlis meg érhetted volna, ha szán-
szandékkal csauargóba nem indultál volna.

Eotódször Lelki ismérered ellen akarod reám
fogni, hogy méltatlánul reánk költőt dolognak vita-
tom, az mit magában foglal az Lelki oruosság. Ezt én
csak almomban sem láttam. Azon panaszolkodtam,
hogy nem vgy bántok velünk, mint az Sidok az Ru-
ben, és Gad fiaival. Mert az mi vallásunkat, és sza-
vaink

Eccles. 3.
vers. 7.
Ad Titum
1. vers. 13.

Isai. 56.
v. 10.

vaink értelmet, nem akarjátok tollunk érteni, és ven-
ni: hanem hogy színesben kislebithessetek, akár mit
erővel reánk fogtok. Maga hiszem kiki mind az ő
szavainak igaz magyarázoia. Ezek bézzeg én mon-
dásim: de te Lelki ismérered ellen, másban keversz
engem, mint ha azt mondtam volna, hogy ti fog-
tátok reánk az Lelki Oruosságban íratot dologokat.
Az Ieroboám bálványozásának historiája minket
nem illet. Mert egy lábíg készek vagyunk kicsintül
fogua nágyig, meg halni, inkább, hogy sem az bálvá-
nyozásnak vndoklásában részefüllünk. Es noha
neked Peter neved, de oly Peterre találtal, á ki régen
torkodban verte az Balványozást. Többet nem szól-
lok, maradgy békével. Elég, hogy semmit az én Tükör-
römnek elűl iáró leuelére, és első részére, egyebet nem
feleltél, Lelki ismereted ellen való, hamisfágnál. Isten-
től jó Lelki ismeretet kéuanok, Humanitáfodnak.

II. RÉSZ E.

*Az, Tükörnek második részét Lelki ismé-
reti ellen turkállyá Aluinci.*

A Ztot mondom tat, hogy három csontos tetemes
hazugság vagyon az ti Oruosságtoknak elől iáró
fabulaiban. ELSE O hazugság az, hogy az könyvköhlő
Iesuiták tagadgyák, hogy ők az meg holt Szenteket
segítségül hinák. Tilztessege vesztetére kötelefz-
tem

tem azt, á ki ezt fecsegte, hogy jegyezze fel mely Io-
 suita, micsoda könyűben tagadta az dúcsófélegben vral-
 kodó Szenteknek segítségül hiuásat. Mert mi ez
 ideig hittűl szakatnak tartottuk, á ki ezt el tagadta.
 Erre mit szol Aluinci? Először Lelki ismereti ellen, el
 változtattya az én mondasómat, és kétszeris reám-
fogya, hogy Hittűl szakatnak mondom, az ki á meg holt
Szenteket nem imádgya. Eb szauát szólód Péter bátya,
 „mert én az segítségül hiuásról szolottam, s' te pedig
 „az Imádásra fordítod szavaimat: maga, ha ugyan
 „mellyé akarunk az dologhoz állani, külömb az Imá-
 „dás az segítségül hiuásnal. Annak fölötté, én azt
 hittűl szakatnak nem moncottam, á ki nem imádgya,
 vagy segítségül nē hja az szenteket: hanē csak azt á ki
 azt mondgya s' hiszi, hogy nem szabad az úduózult
 Szenteket imadni, vagy segítségül hini? Mikepen
 azért azt nē mondhattuk Király arulóiának, á ki so-
 ha eltében az királynak tisztességet nem tört, sem adót
 nem fizetet neki: de á ki azt mondaná, hogy az Kirá-
 lyt nem kel tisztelni, és adozással szolgálni, azt bez-
 zeg igazán arulónak mondhatnák. Azonképpen it-
 tis, á ki az Szenteket nem imádgya, és azok segítséget
 nem kerí, *cessatione operis*, az ió cselekedettűl való meg-
 szűnéssel hittűl szakat nem lészén. Mert minnyiaan
 mikor aluszunk, vagy egyéb dologban foglalatosko-
 dunk, akkor az Szenteket nem imádgjuk, sem segítsé-
 gül nem hijuk, és ezzel hittűl szakadtakká sem lé-
 szünk. De ha ki tilalmasnak, haszontalannak, és ve-
 szedelmes dolognak mondgya az Szentek segítségül
 hiuá-

Vide Ka-
 lusz. Fol.
 297.

defunct folia *Syren*. O
 u 29. 25. *Folium exalupie*

cselekedetnek pedig egyszer elégséges jutalmát ad-
gyák, abban nem marad más fizetésre való érdem.
Annakokáért, méltán mondák az okos Szűzek, az
Bálgatagoknak, hogy olaiokban nekik nem adhat-
nak, mert ne talám elég nem volna magoknak, és ő
nekikis. Midőn azért az Szentekhez való könyörgés-
ben emlekezet vagyon az Erdemről, nem kel vgy ér-
teni, mint ha *de condigno* méltó-keppen, érdemlené-
nek valamit nekünk az Szentek, hanem: csak vgy,
hogy Isten élet való könyörgések által meg nyerik, az
mit illendő moddal kérünk. Iól tudtad te Alvinci,
hogy ez az mi vallásunk e' dologról, mert az kaláuz-
ban vilagosan és nyilván s' bővebb beszéddeleis ezt mind
meg irtam vala de lelki ísmiéreted ellen akartál nyalat-
kodni, és az egűgyük szemfény vesztésére gáncsot
keresgetni. Hogy pedig csudásnak ne itillyed, midőn
az Szentek könyörgését érdemnek nevezűk, tudva
légyen nálad, hogy az Régi Szent Doctorokis ezen
formán szóllottak. Szent Agostont halhadíza. *Popu-*
lus Christianus, memorias Martyrum religiosa solennitate
concelebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis eo-
rum consocietur, atq; orationibus adiuvetur. Szent Leo sem
külömben ír. *Sabbato apud B. Petrum Apostolorum vigili-*
as celebremus, cuius nos meritis, & orationibus credimus ad-
iuvandos. Vgyan ezen formán szól Szent Ambrus,
és az töb szent Iámborok, kiknek szayok-járasat, mijs
követtyűk, az fellyúl meg magyarázot értelem szerént.
Ha bánod tégy rólla.

Hieron.

Marth. 25.

Kaláuz. fol.
777. 1mo Edit.
de Act. 1613.

August.

Thom. 6.

lib. 20. cont.

Fauf. c. 27.

Similia de

cura pro

mortuis c. 5.

Leo serm. 9.

de Junio

septimi

mensis.

Ambros. lib.

5. in Lucam

cap. 7.

D

Ma-

Masodszor. Az Szentírásból hat locust hoztam
 vala elő, mellyekben embernek tulaidoníttatik az
 meg-szenteles úduózítás, bűnek bocsanattyá, &c.
 Ezekből azt bizonyítom vala, hogy pusztán csak az
 szókbul, nem kel itéletet tenni az bialványozásról, ha-
 nem az igéknek értelmet kel tekinteni, és abból kel
 az dologhoz szóllani. Miképpen azért, balványo-
 zás nélkül mondgya az Szent Írás hogy ember magát,
 és egyebeket úduózt, az az Istennek kegyelmessége-
 beól, hozza segíti, és készíti magát, vagy felebarátyát,
 az úduóffeghez, és bűnek bocsanattyához. Azon-
 képpen, balványozás nélkül mondhattuk, hogy: Bo-
 dog-Afszony úduózt, az az, Isten előt valo esedézé-
 vel hozzá segít az úduóffegre néző dolgoknak megh-
 nyeréséhez.

Erre Alvinci, aiakához illendő liktariommal a-
 kar felelni, mellyet füge közzé kever, s' vgy sem pipe-
 rátos. De tarcsa predicator társai vendégfégére effele-
 enczembengcet. Lássuk tovább mit nyekeg. Az en töl-
 lem említet locustok kozzúl, csak egyet említ, tudni
 1. *Joan 3. v.* illik, az Szent Iános mondását, melyben azt talalluk,
 8. hogy á kiben Istenben vetet remenlég vagyon megh-
 szenteli önnön-magát. Erre kettőt mond. Először,
*Nem tulaidonít Szent Iános az embernek természeti szeren-
 maga ercieből való szenteleést, hanem az Isten munkáia ex-
 lai szeginy ember, hon volt eszed, mikor ezt irtad?
 ki mondotta hogy az ember természet ercieből meg-
 szenteli magát? Erről valaé az kérdés: Eszedet vesztí*

az nagy tudomány ha ideien eret nem vagacz az könyökeden. Nem az a kérdés Antal ha természet erejéből az Istennek gratiája nélkül, meg igazulhaté az ember, vagy nem? Mert az kalaúzbán, sok erős bizonyosságokkal meg mutattam énis, hogy az úduósságre, és igazuláfra, semmiképpen nem készülhet ember, az Istennek gratiája s' segitlege nélkül. Hanem a dolog csak az hogy ha az Szent Írás balvantiozás-nélkül embernek tulaidonította az megh szentelést miuehogy külömb értelemmel tulaidonította ezt embernek, hogy sem az Istennek: Tchat mi sem lészünk azzal báluányozok ha szinten azt mondgyúkis, hogy az Szentek úduóztatnak, csak hogy azt ő rólók ne oly formán mondgyuk, mint az Istenrül, hanem csak úgy, hogy könyörgésekkel segitnek az úduóssághoz. Ez a dolognak bökkenője; It kellene elmés vótodat mutogatnod. De te csak mondhas valamit, azzal nem gondolsz, mint illyék az dologhoz.

Másodszor Linacer Grammatikáit hozza elő Aluinci, melyben írva vagyon, *hogy az cselekedet, gyakran az cselekedetnek magyarázattáért vetetik.* Tovab Péter batya: mi fül ki ebből? *Az meg szentelést, az. Istenben való remenség cselekefzi, és az embert meg szenteltetnek mutatya lenni.* Nagy dolog ha Bocskai idejébe mészlagot nem attak innod az Török barátid. Mert nem hihetem hogy csesz embertül, ily derék kábaságok származhatnak. Először azt kérdem tölled, mire hozád elő az Linacer mondását, ha te magad írod,

hogy az meg szentelést az Istenben való reménység csele-
 kezi? Ha cselekezi; Tehát nem csak meg szentelnék
 mutattya lenni. Másodszor, Azt kérdeim tőled, hon-
 nan bizonyítod, hogy az Szent Iános mondásának
 csak olyan értelme legyen, hogy á kiben Isteni Re-
 ménység találatik; meg mutattya ezzel, hogy ő Szent?
 Miért né kel vgy érteni az szent Iános mondását hogy,
 Reménysége által az ember hozzá kelesztetik az igazu-
 lashoz? Harmadszor, mit árt ez az te magyarázatod az
 én bizonyításomnak? Nem tudakoztam én arról, mint
 kellesték az szent Iános mondását magyarázni, hanem
 csak azt irtam, hogy az szent Irás, embernek tulaido-
 nittya hogy magát meg szenteli. Mint s' hogy kéllyen
 azt érteni nem vitattam: hanem ebből csak azt hoz-
 tam ki, hogy senki bálványozóvá nem tehet mást, csak
 szinten azért, hogy az meg szentelést embernek tulai-
 donittya, hanem ennek értelméből kel itéletet tenni
 az bálványozásról. Ennek áz én bizonyításgomnak helye
 legyen, akár mint ércsed és magyarázzad az Szent Iá-
 nos mondását. Te pedig csik szémű derces bátyám, az
 Zsebedben felejtéd az oculárt, és erre nem nézvén, csak
 tébolygottal. Negyedszer, és vtolszor, Az több locu-
 sokra egyebet nem mondasz, hanem hogy ezen értelme
 legyen az többinek is. Akarnám tudni, mint szabnád ézt
 az te értelmedet az Samuel szavaihoz, melyekben azt
 mondgya Saulnak, hogy meg jelent neki mindeneket,
 melyek szívében vannak. Talám így magyarázod azt is,
 Meg mondom, az az, meg mondottak jelenté: kellemés
 magya-

1. Regum. 9.
 vers. 19.

magyarázas, kár hogy nem éme. Az Vrunck szavairól, *Joán. 20. v.*
 mellyekkel az Apostoloknak hatalmat ada az bűnök 23.
 bocsánattyára, bőségesen szólottam az Kalauzban, *Kalauz fol.*
 meg mutatuán, hogy nem csak az predikállásra, hanem 137.
 vgyan az bűnek bocsánattyára való hatalom adatot az
 Apostoloknak. Azonképpen, midőn Szent Pál azt írta
 Timotheusnak, hogy ha az tanításra gondot visel, *1. Tim. 4. v.*
 mind magár, s' mind egyebeket úduózt, nem azt aka- 16.
 ria mondani, hogy á ki predikál azt jelenti hogy ma-
 gais úduózúl, és azokis á kik őtet halgattyák, hanem az
 mint az Vjító Atyafiakis magyarázzák, azt mondgya, *Ita Tremell.*
 hogy az Predikatoris eleget téfzen hiuatallyanak, és *Beza Sc.*
 egyebekbennis, predikállása által az Isten segítségével,
 be plantállya az Hitet, és így az emberek úduósságére
 hasznoson munkálkodik. Kiből meg tetczik, hogy az
 Apostoli irás szerént, azt mondhattuk, hogy úduó-
 zít minket, á ki úduósságunkre szükséges dologban
 segít minket. Es így hamissan nevezi Alvinci Szent
 Bonaventurát Bálványozónak, miuelhogy Bodog-
 Afzonytúl kérte az mit Istentúl akart nyerni. Mert né
 vgy kérte ezt Bonaventura Szűz Mariátúl, mint az
 Istentúl, hanem csak vgy, mint Szent Pál kérte az élő *2. Thess. 3. v.*
 hiuek könyörgéset az Isten igeiének terjedésére. 1.

Harmadszor és vtólszor. Miuelhogy Lethenyi
 Vrá azt hozza vala ki az meg magyarázot dolgok bul,
 hogy, semmi bálványozás abban nincsen midőn az szen-
 tektúl kerik, hogy imadkozásokkal nyerienek iot
 nekün k. Erre Alvinci ravaszúl, és lelki ismereti ellen

felel. Mert elzeben vévén hogy az Bálványozást semmi szinnel reánk, nem kenheti, erről emlekezetet sem tévzen, maga csak arról vala az szó: hanem azt akaria bizonyítani hogy ilyen formán sem szabad az szenteket kerni. De lassunk kicsoda fecskendővel akaria le dőytetni az Anyaszentegyháznak erős bástyáit.

Elő és Második bizonyíték ilyen. *Az Szent Írásban, és az Apostolok példáiában nem olvasunk ilyen könyörgést az Szentektől, ez maga az üdösségre tartozó dolgok, mind meg vannak az Szent írásban.* FELELET. Először azt

*Kalaúz fol.
790.*

Apoc. 1. v. 4.

*Verba August. citati
superius.*

mondom hogy az Szent Írásban példánk vagy az szenteknek segítségül hívásáért, mint az Kalaúzban meg mutatattam. Es hogy most egyebekről ne szóljak Szent Iános, az Isten széké előtt álló lelkektől kér bekeféget az híveknek: De ha egyéb nem vólnais, midőn Vrunk azt parancsollya, hogy pogánynak tartsuk a ki az Anyaszentegyházat nem halgattya. Mivel hogy Szent Agoston idejében, és az előttis, az egész keresztyén Anyaszentegyház az Szenteknek való könyörgést gyakorlatta, kétség-nélkül, Isten hagyásából köteleztetünk arra, hogy az Szentekhez való könyörgésnek hasznos voltat, kétségeslé ne tegyük. Másodszor azt mondom, hogy ha szinte az Szent Írásban erről pelda, és nyilván való parancsolat nem volna, sem következnék, hogy ezt nem szabad cselekedni. Vallyon hol vagy az szent Írásban, hogy csak két Sacramentom vagy: hogy egyszerűen többször nem szabad meg keresztkedni: Hogy az Hazafült embereket,

ket, Papadgya egybe, és meg esküttesse? Ezer effélé
dolog vagyon, mellyeket az Lutheristák, és Calvini-
sták ióvá hagynak, noha az Írásban emlekezet nincs
róllok. Sőt ez az maga feledet Alvinci, vgyan ezen
rút tükörben így beszélgét egyvűt: Az Reformáto-
tok, nem mondgyák, hogy *semminémű traditiót ne kellef-*
sék be venni: hanem olytaténokat, az mellyek Isten igéje ellen
valok. Ember vagy Demién batya, hogy nem akarva
egyszer igazat mondasz: Ha ez így vagyon, nem io
argumentum rehat, az mellyel ellenünk hadakozol.
Mert az reitilered szerént sein elég az tudománynak
hamisításához, hogy az Szent Írásban írva nincsen,
hanem meg kel bizonyítani, hogy az Szent Írással el-
lenkezik. Lépiél tovább ezért, és lássuk mint ember-
kédel az tippanon.

Harmadik bizonyfág imillyen. Ellenkezik az
Szent Írással, az Szenteknek segitfégűl hívása. Mert
írva vagyon, hogy *egyedűl az Istent imádjuk, és szolgáljuk,*
akár az Patriat, s' akár az Duliát ércsed. Itt bezzeg az
dologhoz szollanál, ha meg bizonyitanád, az mit ál-
mádosz. Mi Catholicusok, azt vallyuk, hogy az Imá-
dás, és szolgálat két féle. Egyk csak tulaidon. Istent
illet, az ő mindenható erejének és Vraságának melro-
fágaért: Es azt hiszűk, hogy valaki ezt az imádást vagy
szolgálatot, teremtet állatta hárította, *crimen lese Ma-*
iestatis divina committit, Isten ellen vétkezik, és bál-
ványozásban esik. Másik imádás, és szolgálat alac-
somb renden való, és az teremtet állathozis férhet:

Mert

Az negye-
dik nyalab-
nak vége
fele 9. io V-
ram.

Det. 6.

Matth. 4.

Latria

Dulia

* *Kalauz* Mert szántalanfzor olvassuk az Szent Írásban, * *hogy*
Fol. 783. az régi Patriárhák és Szent Iamborok imádták az
 emberek. Az szolgálknakis sok helyen parancsolat
1. Timot. 6. adatot, hogy hiven, s' igazán szolgállyanak vrokknak.
v. 2. Mi az Szenteket, csak ezzel az vtólfó imádassal, és
Coloß. 3. v. szolgálattal, (ha szolgálatnak kel neuezni az éret-
22. ~~X~~ tünk való könyörgésnek kerését) tíztegyük. A-
 zért semmit nem vétünk az Isten parancsolattya, és
 az Szent Atyák tanítása ellen, kik az első imádást nem
 akariák hogy Isten kívül mással közöllük. Tudtad te
Kalauz azt Alvinci, hogy ez az mi vallásunk, mert sokszor ün-
Fol. 789. rig fűledben rágtuk. Tudtad azt is, hogy semmi bizo-
 nyfággal ettől az második rendbeli imádástól, és szol-
 gálatról el nem tilrhac minket, s' megis lelki ismére-
 ted ellen nyálaskodol, és kötődöl velem.

Negyedik bizonyfagod ez. Nem tudgyák az
 Szentek az mi dolgainkat, Tehát heába kerünk től-
 lők segítséget. Első részét ennek szinte azzal erőfi-
 ted, mert én szavaim ezek, hogy az Szentek magok
 erejéből nem tudgyák világi dolgokat, hanem Isten-
 nek jelentéséből. Mondom én hogy lelki ismére-
 ted ellen irtad, valamit ez könyűben mázoltál. Ha te ma-
 gad vallod hogy én azt tánítom, hogy a Szentek tug-
 gyák az mi szívünk ohaitását, noha nem magok erejé-
 ből, hanem az Isténnek jelentéséből tudgyak: Micso-
 da orczával mered az én írásommal bizonyítani, hogy
 az Szentek nem tudnak semmit az mi dolgainkban?
 De heába keresek szemérmes orczát nálad. Ne
 pat-

parvátkodgyát, ha Istened lélked vagy on hanem iary
egyenessen.

Vegezetre ennek az nyalábnak végén, két fogat-
lan bizonyfagor ramasztasz ellenem. Egyk ilyen.
*Ha az Isten mindeneket lát, és tud, ő hozzá kel szükségünkben
folyamni, De ilyen az Isten, Heaba való tehát azokhoz ter-
nünk, kik obaitasinkat nem értik.* Kellemes argumen-
tum, Szép formában öntötték. Egy szó sines az *pre-
missaban* arról, az mit ki feieasz az *conclusioban*. Szinte
ezen formán ki hozhatod Vram, az te *premissádból*,
hogy egy nagy dorög fekszik az aító meghertt. Azt kell
vala ki hoznod az tel vetet fundamentomból, hogy,
Istenhez kel folyamni szükségünkben. Es ezt igenis
helyén hagyom: Mert szinte mint mikor Szent Fál *Pom. 15.*
azon kérte az hiveket, hogy ötet segicsek könyörgé- *vers. 30.*
sekkel, Istenhez folyamot szolgatárjai által, vgy mijs,
Istenhez folyamunk Bodog Afzony által, midőn azon
kérjük hogy Istenhez könyörgest nyuicson mi eret-
tünk. Illyen esztelen Argumentatiód után, azt kéri-
ded töllem, *mint tapsolok ennek: clak vgy, mint illik az illy-*
en eretelen bizonyfagnak: csudálom, s' nevetem, hogy
ily semire-kellő erősségen akarod fundálni dolgodat.
Eorúlóm, s' dicsirem, hogy az o' talan vallaft, oktalán
okoskodással gyamolítod. Masik bizonyfagod illyen,
Ha Isten ieienti meg az Szenteknek az mi kívánságinkat, Te-
hat Istent kel kernünk hogy adgya tuttokra az Szenteknek az
mit kívánok. Ebeyer Philosophus ki hegyesen Argu-
mentummal, nagy dolog ha gyermek korodban Baroco,

Bocárdo formáját elmédben nem foglaltad volt, oly
 szép argumentumokat csinálgacz. *Nego consequentiam.*
 Peter batya. Vessd meg magadat, és bizonyítsd meg
 ezt az *consequentiam*. Ha csak igyekézelis ennek bizo-
 nyítására, világosan meg mutatom bizonyítagod hely-
 teléséget, de mivelhogy néked kell bizonyítanod helyes
 voltát erőssen állatnod, nem szűklég addig rontani,
 míg te nem raksz. Mind az által, ne csont, ragódgyal
 raita. Saul el méné hogy Samueltől tudakoznék az el-
 veszet marháról. David és az több Királyok titkos döl-
 gokat kérdeztek az Prophetáktól, mellyeket külöm-
 ben az Prophetak nem tudhattak, hanem csak az
 Istennek jelentéséből. Eregy azért kérd meg tőlök,
 miért kérdik ezeket az Prophetáktól, miért nem fo-
 lyamnak Istenhez, kérven hogy megh-jelencse az Pro-
 phetáknak azokat, az miket ők tudni akarnak. Azon-
 keppen szent Pál kéri az híveket, hogy ő éretre könyö-
 rögienek, hogy kedves legyen az ő aldozattya, és az
 Evangéliom teriedgyen. Szólicsd meg Szent Pált, és
 mond hacza azt neki. Magad arra tanítasz, hogy nem
 tudgyuk mit kériünk Istentől, hanem az Szent Lelek
 kér mi crettünk, ki mondhatatlan foházkodásokkal.
 Azért, ne kérd te Szent Pál, az Híveket, hogy ezt vagy
 amazt kériék néked Istentől, hanem az Istent kéried
 hogy jelencse meg az Híveknek mit kérienek. De nem
 mulatok most többet az te gyermekfégeden. Szepel-
 kedgyél csak, és bizonyítsd meg az mit mondasz s meg-
 látod ha torkodon nem akad.

Rem. 8.

Mind

31
Mind ezekből meg itilheted Alvinci, mely nagy
okod legyen az tapsolásra, hogy illy szép bizonyfago-
kat faragdácsoltál.

IV. RESZ.

*Az Tükörnek, Negyedik részében modot-
lanúl akadoz, Alvinci.*

Két részre osztotta Lethenyej Vram az Tükörnek
negyedik részét, Első részében egy erős bizony-
faggal meg mutatta, hogy az Szentekhez hasznosan
bocsáthattuk könyörgésünket. Másikban az lelki
orosság eleibe függeszter beszédnek egnihány bi-
zonyfagit meg rontotta, mellyekkel az Szentek segít-
ségül hívása ellen tufakodnak az Calvinisták.

Elsőben azt mondotta vala Lethenyei Vram,
hogy ha az Szent Írásban fel találják az Calvinisták,
hogy az szenteket nem kell kérnünk, az érettünk való
imadkozásra, mindgyárt ellene mond az Papistafag-
nak. Egyszer igazat mond Alvinci, és azt írja erre,
hogy, ez illyen bótúkkal írva nincsen. De azért vilago-
don meg vagyon tiltva, ahol parancsoltatik, hogy az te
Vradat Istenedet imádgjad, és csak néki szolgahally. Es
hogy átkozot a ki emberbő bizik: Szent Iánosnak sem
engede az Angyal hogy őtet imádna. Ezeket az Szent
Írás mondasit enis helyén hagyom s' bocsfűllöm, de
ezekben még azt nem látom, hogy senkit nem szabad

azon kérnünk, hogy imádkozzék érettünk. És valamint te ezekből az mondásokból kihozod, hogy az üdvözült Szenteket nem szabad kérni, szinte vgy ki hozhatod, hogy az élő Hiveker sem szabad.

Mert ha az Istenben való bizodalom, és Isteni imádás vagy szolgálat ellen vagyon, hogy valaki mástól kér érte való imadkozást, akár holt, s' akár eleven embertől kériük azt, mindegy aránt vétunk. Ennek fölörte, igen meg úti orrodát a mit Lethe-nyei Vram mondor vala, kire csak halgatással felelsz. Ha az Szent Írásban nem találod hogy az Szenteket nem szabad segítségül hinunk, Tehát csak *consequentia*k emberi okoskodások által hozod ezt ki az írásból. Mutasd meg tehát előbennis az Szent Írásból, hogy jók és helyesek az te *consequentia*d. Nem mutathatodé meg? csak az emberi okoskodásból akarodé azt állatni? El mégý tehát az te fundamtomod mellől, és azt akarod, hogy el higgyem az, a mit te az Isten könyvéből meg nem bizonyíthatsz. It vólna az árok Peter bátya, ha tudnál szóköllen. De jer tövab, maid jobban járész. Miért és mint tiltotta Szent Iánost az Angyal, hogy őtet ne imádgya, az kalauzban bőven még magyaráztam. Mi szükség mindent akar hova elegyíteni? Rövideden azt kérdem róled, hogy ha Szent Iános Istenhez ilendő imádással tisztelte az Angyalt vagy nem? Ha azt mered mondani, hogy Isteni tiszteletet adot az Angyalnak, Tehát téis Calvinussal eggyütt, balva-
nyo-

nyozóvá tévő Szent Iánot. Es így, nem csúda hogy
 te minket Balványozóknak mondasz, á ki Szent Iá-
 nos karhozatni mered. Ha pedig nem volt Isteni
 tisztelet, mellyel tisztelte Szent Iános az Angyalt, nem
 verkezett ebben. Mert magad sem tagadhatod, hogy az
 Angyalt méltó az haladó embernek tisztelni. Noha az
 Isten fiának meg testefülfésztán, az emberi nemzeten
 vgy becsfűllöttek az Angyalok, hogy az méltó tiszte-
 tet sem akarnak fel venni az Apostoloktól, mint bő-
 vebben meg magyaráztam az kaláúzba. Es bizony *Kalauz fol.*
 mondom, nagy dolog hogy Alvinci okosb akar len- *797.*
 ni Szent Iánosnál, kinek nohá egyszer azt mondotta
 vala az Angyal hogy őtet ne imádgya *Apocal. 19. vers. 10.*
 Mind az által, annak vtañais *Apoc. 22. v. 9.* vgyan előbbi
 mód szerént akará tisztelni az Angyalt: kit bizony né-
 cselekedet volna, ha ebben balványozás taláztatnék.
 Nem mulatok heába való kötődéseden, és haszon-
 talanul szót sem szaporítok, mert véghetetlen volna,
 ha minden alkölmatlan csevegésedet akarnam czibál-
 ny, hanem az derék dologra lépem.

Masodszor ilyen bizonságot támasztot vala Le-
 thenyei Vram. Ha az meg dúcsfűlt Szentek tud-
 gyak az mi nyavalyainkat, és hozzájuk való ohaytá-
 sinkat; mivelhogy ő benne az Atyafiúi szeretet
 meg nem szűnt, hanem inkább tökelleréssé lőt, mivel-
 hogy ők mi velünk egy főnek taghiai, sőt az mint Szent
 Pal szól, mi Anyánk az mennyei Ierusalem, az az, *Galat. 4. d.*
 Anyai szűvel, és szeretettel vagyon mi hozzánk; oly
 haszno-

hasznoson kérhettyük őket, hogy érettünk esedezzenek mint kérte Szent Pál az Romabelieket érette való könyörgésre. Igaz pedig hogy az Szentek tudgyák Istennek jelentéséből az világi dolgokat. Tehat oly hasznoson kérhettyük őket, mint az élő Hiveket.

Az bizonyfágnak első részére hármat mond Alvinci. I. Magad arra hagyád vgymond, hogy az Szentek magoktól semmit nem tudnak: Tehát nekik imádkozni nem kell, hanem ha Isten által akartok szembe fenni vellek. FELELET. Hogy az Szentek magoktól vgyan tellyeséggel semmit ne tudgyanak, nem én főm: Mert azt magoktól is tudgyak, hogy Istennek ez földön vitézkedő Ecclesiája vagy onoha é mellet azis igaz, hogy sok ez világi dolgokat nem tudhatnak magok erejéből. Meg mutatám pedig nem régé, hogy szinte mint az réghi jámborok az profetáktul kérdezték az mit amazok Isteni jelentéből tuttanak, vgy miis-igyenessen az Szentekhez foliamhatunk. II. Azt mondgya Alvinci, hogy ha az Szentek úgy tuggyák az földi dolgokat, mint az Profétak sok titkokat tuttak, Isteni jelenésből, következik vgymond, ha egyebet sem tudnak az Szentek, hanem csak azt, hogy vagy on Istennek ez földön vitézkedő Ecclesiája: mint az Proféták sem tutták mint örül Abel menyországbán, noha tutták hogy vagy on Istennek menyben örvendő sereghe. FELELET. Oh re ember-ember, ki tökkel ütötték az agyadat. En azt mondám, hogy á mint az Isten meg jelentette Samuelnek az Saul szive gon-

gödelattját, és az Saul Attyanak fiáról való busulását, szinte úgy meg jelentheti az Szenteknek is az kívánságunkat, melyeket ők természet erejéből nem tudhatnak. Te pedig Isten tudgya hol tetovászt. Először azért abban várkezel, mert szinte csak egy beszélgetz, mint ha Lethenyei Vram azt mondotta volna, hogy az Szentek csak azt tudgyak ez földi dolgokról, az mit tudtak az Profeták az mennyei dolgokról. Maga ezt Lethenyei Vram soha sem mondotta: nemis szölli az dolgokról, melyeket tudtak az Profeták, hanem az tudománynak modgyáru, mely csak szinte Isteni jelentésből származot. Másodszor azt sem jouallom hogy az Oo Testamentom ideiebennis, azt hiszed, hogy az mennyei bodogtságban örvendeztek az Szentek. Mert az mint másut meg bizonyítottam, Christus Vrank volt első, ki meg nytotta az mennyország kapuját, és az emberek közzül senki ad- ig az Istennek szine-látására nem jutot, mig az ma Papi fejedelmünk Szent halála által, bé nem ment az cent haylékban. III. és vtolszor azt foghia Lethenyei Vramra Alvinci, hogy ő így argumental. *Szent Pál az élő Szenteket kérte, Tehát szabad az meg hólt Szenteknek imádkozni.* Ebben az bizonytságban azt írja, hogy *Quatuor termini sunt.* Hók Alvinci, ki nagyokat botlól, Előben, mert soha Lethenyei Vram ilyen formában öntöt bizonylágnak golyobissával nem leuöldözöt tegedet; hanem az ő bizonyításának inas veleje, csak abban állot, az mit élő hozánk. Tudni illik, hogy ha tudgyák és értik ez világgi dolgokat az

Szen-

Kalauz fel.
403. 405.

Szentek, szinte vgy szabad azokat segítségül hini,
mint az elő hiüeket. Es ezt erőssennis meg bizo-
nyíta. De te erre meg nem tudál felelni, és egy szót
sem szollál rea, sem pedig ennek bizonyításra, hanem
magadtúl fondálal egy sóvány, és (ha csak vgy hagyjuk
mint te azt ki fejezed) erőtlen bizonyfagót; arra fe-
lelsz, s' azon akadosz. Kit soha nem cselekedtél volna,
ha igaz lelki ismerettel forgódnál az Isteni dolgok-
ban. Ennek fölötte, ténérdek tudatlanfagodat jelen-
ted ebben az te magadtúl támasztot bizonyfag ellen
való feleletedben, midön azt mondod, hogy négy
terminust foglal az argumentum, melyben az hallot-
takról véteik erőllég az elő emberekre. Mert sok
helyes argumentumokat támaszthatunk az elő em-
berekből, az meg dúcsóult Szentek dolgaira. De te
csak köttyanthas valamit, nem gondolsz velle, jól
esiké, vagy roszul.

*Talia sunt
argumenta
A minori
ad maius.
A simili,
Ec.*

Miuefhogy az Lethenyi Vram bizonyfagának
első részét, *Minorem propositionem* nem tagadhatta Al-
vinci. Az második részére erőszkedik, és azokat az
bizonyfagokat turkállya, mellyekkel Lethenyi Vram
meg mutatta vala, hogy az meg dúcsóult Szentek ez
világi dolgokban tudólok. Ennek pedig I. Ielenséghse
az vala hogy Moyses a ki sok idővel holta után, az Apo-
stolok előtt beszéll vala az Hierusalem városában jó-
vendő dolgokról, az Vram ki mulásáról. Tehat az
Szent Írásban példa-vagyon állul, hogy a Szentek,
nem csak azt tudgyak közönségesen, hogy Istennek
vagyon

*Luca 9.
v. 30.*

Magyon ez földön vitézkedő Ecclesiája, hanem ebben az bizonyos városban jóendően lévő dolgotis által lárttyak.

Erre Alvinci Somma Szerént azt feleli hogy egy példa ez, melyből nem következik, hogy minden szentek tuggvak külön külön az mi dolgainkat. Kiváltképpen holot Isteni csudából volt az Moyses megh jelenése. En pedig ez ellen azt mondom, hogy ez egy példa, ighenis elég arra az mire Lethenyey Vrá nézet, és az mire igazította bizonyágát. Ti mind halálig csak azon akadoztok, hogy azért nem kel az Szenteket, kérni, mert ők meg holtak, és mind földé lőttek, az földiekről meg sem emlekeznek. Mi pedig azt mondjuk, hogy hamissan csallják meg az kösleget ezzel az Predikátorok, mint ha Soltár mondása volna, hogy holtok után meg nem emlekeznek az Szentek ez földiekről. Mert nem csak közönségesen az földi hivek emlekezeten vannak nállok, de nevezet szérentis ebben az városban, ez körül az ember körül-lévő dolgokatis tudgyák. Ezt az Szent irasból vót példával bizonyittunk: És az több példák közzül ez az egyik, mely Moysesben fénlik. Azért soha Lethenyeyi vgy nem argumentált, az mint te Alvinci álmadod hanem ha formában akarod foglalni az mi bizonyágunkat, így rakogasd öszve. I. Ha Moyses halála után tutta az Hierusalem városában, bizonyos emberen, bizonyos emberek cselekedetit, tehát észtelenül rontják az Predikátorok azzal a szentek-

F

hez való könyörgést, hogy megholtak, és az mi dolgaikról semmit sem tudnak. De igaz az első dolog, tudni illik, hogy Moyses tutta az mit mondék. Tehát igaz azis, az mit ebből ki hozánk. II. Ha példánk vagy on arrúl az Szent Írásban, hogy az megholt Szentek, külön bizonyos várasbeli ember dolgát tutták. Tehát esztelenség azt vátatni, hogy ők csak azt tudgyák közönfégessen hogy Christnsnak vagy on Ecclesiáia, de külön külön bizonyos emberek dolgait nō értik. De igaz az első dolog. Tehát azis igaz lélezen a mit mondánk ebből következní. Mivelhogy az Dialecticusok Regulája szerént, *Ex veris non potest sequi nisi verum*, igaznak kel annak lenni, a mi az igazságból következik. III. Ha némely bizonyos Szentek külön külön az emberek dolgait tudgyák, nincs okunk miért foszuk megh az tōb Szenteket is ez világghi dolgoknak tudásátul. De igaz az első. Tehát igaz azis, az mit ki hozunk belőlle. Az bizonyfágnak első része abbol erőssítterik. Mert az egy, vagy két példából ki tetczik, hogy az bodogfágnak állapotával nem ellenkezik, hogy a Szentek tudofok *in particulari* az világiai állapotárul. Nem is állathattyuk semmi okkal, vagy Szent írás bizonyfágával, hogy csak némely Szentek tudofok dolgainkban, az többi pedig tudatlanfágban maradnak: Kiváltképpen holot az bodogfág embernek minden kívánfágot meg elegiti, ha pedig némely Szentek tudofok az világghi dolgokban, az többi is melrán kívánhattyák, hogy az ő kedvesek dolgait meg ércsek.

Effele

Effele és ezekhez hasonló formákban önteném én az elő hozot bizenyságot, mikor vgyan Dialecticus emberrel volna dolgom, mert olyan rosszbas Syllogismust, az mineműt te tataroszl, mondva sem akar nek csinálni.

De minek előtte tovább mennyek, kérlek Alvin-
oi, nyisd fel agyad velejének tárházat, és mond megh.
Mi az oka, hogy te, amaz Angyal mondasából, mely
megh tiltá Szent Ianozt, hogy őtet ne imádná, közön-
segeffen ki hozhatod, hogy az Szenteket, és az Angya-
lokat nem szabad imádni? Miert nem mondod itt is,
hogy egy kiváltképpen való példát, nem kel közön-
seges regula állatására, támasztani; kiváltképpen ho-
lort nagy csuda volt, hogy az ember Angyallal beszél-
getne? A mit te erre felelész, vgyan azont mondgyad
magadnak én képemben. Eleget nem tudok csudál-
koznom az ti mod-nelkül való habozástokon. Még
ez világi bölcseségekbennis bizonyos rend, és *metho-
dus* vagyon, allando, és kétfeg-kivül vettetet monda-
fok vannak: Ti nállatok, semmi erős oszlopok nincse-
nek, mellyekhez támaszkodgyatok, hanem a mit egy-
szer vastagon állattok, mászor azt csak semminek tar-
tyátok. Azon untattok hogy csak egy példát mutat-
sunk hogy valaha az Apostolok segítségül hírtak az
Szenteket, és ottan tijs fejet haitotok: az az, egy pelda-
bol elégseges bizonyyságot híszitek lenni az tudomany-
nak, és ha egy Apostol könyörgőt volna az szeteknek,
el híntek hogy *univerfaliter* közönsegeffen mindnyáia

könyöröghetünk nékiek, mint hogy sok egyéb dolgokbannis, egy példából közönséges Regulat szabtok, vgy mint, az Vr vacsorájának két ízinnel vételeben, és talám az kisdédeknek megh kereszteleésébenis. Hami ezé Regulat követuē, egy nihanypéldákkal meg bizonyítjuk, hogy az üdudózult Szentek, az mi dolgainkbá *in particulari* tudosok: fordítottak az kaszát, és elege telennek kiáltások. Io szája van lovatoknak, hamar térül minden felé.

Lucas 16. v.
24.

II. Ielenfég, mellyel Lethenyi Vram bizonyítja, hogy az Szentek tudgyák ez világi dolgokat, az vala, hogy Abraham tutta mint viselte ez földön magát az gazdag, és mint Lázár. Azért mondgya hogy eggyk el vette jáuait, másik pedig gonoszit. Azonképpen, tutta Abraham az pokolbeli embernek kívánságot, noha nagy mélység vala közöttök: Nem vagyunk pedig mijs aláb - valok az kárhozott lelkekkel, hogy ezeknek kívánságit érthesse Abraham, az mienket pedig ne tudhassa. Végezetre az igaz szeretet - nélkül való gazdag, az mennire érkezik gondor visel Attyafajra, és könyörög Abrahamnak erettek. Tehát ha az Isten Szentei nem feledékenyek az kárhozott Léleknél, ökis kedvefekrül szorgalmazatoskodnak.

Szokása szerént, irtis csak csavarog Alvincink: Először azt mondgya, hogy én Calvinistává léttem, mert Calvinussal bizonyítom hogy ez vgyan valóba történt dolog, s' nem valami példa-beszéd. Találád.

En

En azt hiszem, Szent Pális Fogánya téved, mivel-
 hogy az Pogany Poeták irásával nem egyszer bizonyi-
 tot: Szoly lelki isméreted szerent a dologhoz, ha jam-
 bor vagy, és efféle kábafággal ne mocskoly papyrost.
 Másodszor azt mondgya ő nem tudgya hogy ha Calvi-
 nus mondotta e hogy ez nem példa-beszéd. En rollam
 pedig azt nyekeghi, hogy néha nem találom az más-
 félírást citálni. Ha te nem tudod, arrul én nem tehe-
 tek. En tudom hogy azt Calvinus mondotta. Es ha *Calvin: in*
 ember vagy, mutasd meg hon költöttem én valamit az *caput 16.*
 te partotokra. Tudomásom szerent, csak egy szót *Luca v. 20.*
 sem említettem az ti részereken való emberkek irása-
 bol, mellyet magam két szememmel nem olvastam az
 ő sayát könyvökben. Ha mered, próbaly szerencset,
 keressd egy mondatat Calvinusnak az egész Kalatúzbán
 (melyben talám ezer helyen citaltam Calvinust) az,
 mely vgy nem volna. Harmadszor azt mondgya Al-
 vinci, hogy az Gazdag, és Lázár dolga, csak példa-
 beszéd, melyből bizonyágot nem ramaszthatni. Hogy
 pedig ez példa legyen, s' nem historia, bizonyittya el-
 sőben Arany-száju Szent Iárossal, kiczt parabolának
 nevezi. Az vtn azzal, Mert ha ez historia volna kö-
 vetköznek, hogy az lelkeknek, szemek, vyok nyektek
 volna. Mondom én hogy te délig nem látcz, s' dél vtn
 vak vagy. Elsőben a mi illeti Arany-száju Szent Iá-
 nost, vgy vagyon hogy néha Parabolának nevezi az
Lázár dolgát, de nehajalofágos historianak hiya. Hal-
 hadza az maga tulaidon szavait. *Historia de divite &*

volna benne: de ha embert nevezek, a kin ez történt,
 noha az ember soha nem volt ez világon, vagy ha vol-
 tis, az dologban részes nem volt, az igazság ellen ver-
 kezem, nem példát mondok. Tehát az igazságnak
 mestere, az mi édes úduőzítónk, bizonyos személyen
 eset dolognak azt nem mondhatta, az mi soha senkin
 nem történt, hanem csak példabeszéd képpen emlit-
 tetik. **II. Christus Vrunk** (nem szokot példa-beszé-
 deket támasztani az más világon történt dolgokból:
 hanem inkább, ez világiak által megh ísmérteti, pelda
 beszédiben az más világhi állapotot: vgyanis az pelda
 beszéd arra való, hogy az által meg tanuljuk a mi
 magában, oly könnyen meg nem érthetünk: szükség
 tehát, hogy az példa-beszédek, szemünk előtt forgo,
 sokott dolgokból véteffenek, Azert fonakul esnek, ha
 az más világhi dolgokat hoznók példa beszédül, az föl-
 di közönséges dolgoknak jelentésére. **III.** Oly iga-
 zán historia volt ez az Lázár dölga, hogy az Sidok,
 még neuétis fél iegyzették az kegyetlen gazdagnak,
 ki Lazárral ily nagy irgalmatlanul bánt. Mert az mint
 Euthimius írja, az Sidok traditioja szerént, *Ninēsis* Euth. Luc.
 volt ennek neue. **IV.** Egyéb jelenféger nem adhatód, 16. *Ninēsis*
 hogy ez példa, hané hogy az Léleknek uyát, Száiat nyel-
 vét emliti. Ez pedig semire kellő jelenféger, mint az Ka-
 lauzban megbizonyítottam. Mert az Szent Irás, az
 lelki dolgokrul külömben sem szolhat hanem az mi
 szavunk járása szerént: Azért mikor Istenrül szol,,
 szemét, száiat, yyát, lábát emliti. Mond azt tehát,
 hogy

Kal fol. 788.

Calvin. Lu-
ca 16.

hogy csak példa-beszéd, a mit az Istenről olvasunk az Szent Írásban. Halhadsza mit ír Calvinus az te büdös bizonylágodra. *Quaquam historiam recitat Christus, describit tamen res spirituales sub figuris, quas scit conuenientes nostris sensibus.* Noha vgymond valoba történet dolgot mond Christus de azért az lelki dolgokat, testi jelek alatt adgya előnkben. Es ezekért az testi tagok jegyző szokért, mondgya talám Chrysostomus, hogy *parabola* ez az Lazar históriája.

Vegez etre ennek az Locushnak fejtegetését, azzal baronállya bé Alvinci, hogy semmit nem nyere az gazdag Abrahámtul: Hát heába valo az Szentekhez valo könyörgés. Kárhozatos dologis az kárhozotaktul venni bizonylágot az Szentek imádásárá.

Aug. l. de
Cura p. mort.
c. 14.

Nem oda Peter, nem. A kérdés az, ha tudnake

Notum Abraham di- *in particulari* bizonyos személyekről nevezet szerént
um illu. in d. l. c. 14. pau- valamit az Szentek? Azzal bizonyítom hogy tudnak,
dom. Lazar. in labonib. mert Abraham tutta az gazdagnak, és Lazarnak él-
Quoniam legi. in p. 1. ha- tekben valo magok viselését; tudta az tavuly lévő
et Jacobi. in. Monito. fil. gazdagnak, holta vtannis kívántlágat. Te pedig vgy
quod unq. bona. d. in befézellesz, mint ha én az gazdagnak könyörgéséből
in. ha. ma. Lazar. a. mala- azt akarnám állatni, hogy hasznoson kéréük mi az
Sci. b. a. g. d. c. que unq. Szentek segítéseget: Az sem igaz hogy *a minori ad ma-*
apud. i. v. r. in apud. m. v. *ius* az kárhozottak cselekedetiből nem szabad az
tuor. g. f. l. fur. am. X. m. Szentek segítésére bizonylágot venni. Mert ez ighenis
in cum agend. in. l. v. s. io argumentum, Ha az kibén szeretet nincsen, imad-
sol. v. s. mortus. potui. kozot Attyaháért, Tehát az kibén tókélletes szeretet
Lazar. in. d. i. r. n. p. g. n. vagyon, sokkal inkább imadkozik. Iollehét it most
S. a. r. n. f. a. l. l. u. m. f. i. derek
quod. a. i. p. r. o. p. t. i. a.
Abraham. in. f. a. l. l. u. r. n. o. s.

derék képpen, nem arról vagyon szó, hanem csak az Abraham példaiából meggh mutattatik, hogy az Szentek bizonyos személyek cselekedetiben tudósok.

III. Isenység, mely az Szentek tudását bizonyítja, az Szent Iános titkos látásából véteret. I. Mert az Martyrok lelke, nem csak azt tutta közönségesen, hogy az Istennek ez földön virézkedő Ecclesiája vagyon, de neuezet szerént aztis tutta, hogy azokon kik az ő vereket ki ontották, boszút méggh nem állót

*Apocal. 6.
v. 6.*

az Vt Istent. II. Mert az Istent széki előtt vduarló állatok, *Ament* kiáltottak, mikor az földi emberek dicsérték az Istent: *Ament* pedig az más száua után nem mondhat (vgymond Szent Pal) a ki nem érti száua annak. Erre Alvinci kettőt felel. I. Hogy ők sem

*Apoc. 5. v.
13.*

tagadgyák, hogy az Szentek közönségesen tuggyák az földi állapotot. Azért ozt az bizonyfágot nem ide valónak mondgya. Vaj s' igenis ide való volna, ha az csipár szemedrül le történéd. Mert az bizonyfág arra nez, hogy *in particulari* neuezet szerént, azokról szólnak az Szentek, a kik az ő vereket ki ontották: és kéri az Istent, hogy ezeken állyon boszút. Az *amentis in particulari* bizonyos szók után írja Szent Iános, hogy mondották. II. Azt feleli, hogy az *Ament* nem az Vének, hanem az négy állatok mondották, melyeken az Szent Angyalokat értette Szent Iános negyedik részéb. Es mielhogy az Angyalok tuggyák, hogy mi ez földön Istent imádunk, *Ament* mondhatnak. De jó Vram, Elsőbenis hamissan mondod,

*1. Cor. 14.
v. 16.*

G

hogy

Apoc. 4.

hogy Szent Iános negyedik részében az négy állato-
 kon, Angyalokat értet. Mert azt Szent Iános egy
 börtücskéuel sem ielentette; és ha mosárban megh tőr-
 nek az agyad velejét, sem facsarhatnának egy csep bi-
 zonyfágot belőlle, mellyel te azt fel állathatnad, hogy
 Angyalokat kellyen érteni amaz negy állatokon,
 mellyek közül eggyk orofzlan, második boriu, har-
 madik ember, negyedik Sas-kesellyű abrázatot viselt.
 Sőt az Szent Atyák, és irás tudó Doctorok, az négy
 Euangelistat értik, mind Ezechiel Profetánál, s' mind
 pedig Szent Iánosnál, ezeken az négy állatokon. An-
 nakokaért talpon áll megis az mi bizonyfágunk. Merr
 az Szent állatok, ez világhi embereknek bizonyos sza-
 uavtán, *Ament* kiáltottak. Azért, az Szent Pál ta-
 nitása szerént, értenyiek kellett azoknak szauait, az
 kik vtán *Ament* mondottanak. Másodszor, ha szinte
 Angyalokat kelleneis érteni az negy állatokon, nem
 igazán fatulnád az *Amen* mondást csak szinten amaz
 közönséges tudásra, hogy az földön imadgyák az hi-
 uek az Istent. Mert Szent Iános, bizonyos szavak,
 és *in particulari* nevezet szerént, imillyen igékben,
 foglalt imadás vtán írja, hogy az négy állatok *Ament*
 kiáltottak. Harmadszor noha Szent Iános, csak az
 négy állatokról mondgya, hogy ezt az *Ament* szóual
 mondották de vtánna veti, hogy az huszon-négy vé-
 nekis le borulván imádták az Istent, az az, cseleke-
 dettel ökis *Ament* mondottak. Mert az *Amen*, nem
 egyéb, hanem azoknak jóvá hagyása, az mi vtán
Ament

Ament mondunk. Tehát az Vénekis cselekedettel
Ament mondtak, mikor az földiek dicfirték; és az
 négy állatok *Amen* kiáltása után, le borúlanak. és vél-
 lek egygút imádnak az Istent.

Meg tetszik azért mindezekből, hogy semmi-
 ben helyes feleletet nem adhatot Alvinci az mi bizo-
 nyágunkra. Lássuk, mit fecseg az Lelki Orvosság
 praefatioában foglalt bizonyságok feytegetése ellenis.

Első ellen vetés az vala, hogy Szent Pál egy köz- *1. Tim. 1. v.*
 ben-járónal többet nem ismér. Erre azt felelte Lether *s.*
 nyei Vram hogy ha olyan közben-járórúl vagy az
 szó, ki csak esedezésevel segélhet: nem igaz, hogy csak
 egy ilyen közben-jarot ismért Szent Pál. Mert Moy- *Gal. 2. v. 19.*
 sést közben-járónak neuezi, és az Híveketis kéri le-
 uelében, hogy segiclék őtet könyörgésekkel. Ha pe-
 dig olyan közbe-jarórúl vagy az szó, minémút
 Szent Pál megh magyaráz, *Qui dedit redemptionem se-*
ipsum pro nobis, a ki megh váltott mindeneket, ilyen
 bezzeg több nincs az Christusnál.

It Alvinci kettőt mond, s' egyik sem igaz. Elsőt,
 hogy az élő Szentek példájából erősittem az holt
 Szentek imádását, mága ha szinten az Elők egy má-
 sért esedeznekis, de egy-mást nem imádgják. Nem
 igaz Alvinci, hogy it az élők példájából erősittem az
 Szentek imádását: mert nem az imádastul vagy^{on}
 most szollásunk. Az élő Szentekhez való könyör-
 géssel pedig nem azt akarom mutatni, hogy szabad-
 imádni az Bodogokat: hanem csak azt, hogy imádság

52
által való közbenjárás, nem ellenkezik az mi Vünk
és üdvözítőnk közbe-járásával. Másodikat azt mond-
gya Alvinci, hogy mi oly méltóságot adunk az Szent-
eknek, mint Christusnak, sőt annál nagyobbatis.
Mert nem tudom ki, s' hon azt mondotta, Hogy Chri-
stusnak parancsol Bodog-aszony; Hogy az Szentek
kapui menyországnak; Hogy Isten az Szentek által
ad minden jokat. Nem igazán monded Alvinci, hogy
mi nagyobb méltóságot adnánk az Szenteknek, hogy
sem az Istennek. Ne adgya azt az Isten, hogy terem-
tet állator egyenlő, nem hogy felsőb helyre ültessünk,
az mi Christusunkal. Valaki ezt cselekedné, Atok
légyen. Azért, akár ki vőlt, a ki azt mondotta, hogy
Christusnak parancsolhat mostis az ő Szent Anyja,
(akkor bezzeg parácsol, mikor *erat subditus illis*, Ioseph,
és Mária birtoka alá vetette vala magát) né helyén be-
széll, ha azt akarta jelenteni, hogy Bodog-aszonynak
felsőbsége, és birodalma volna az Christuson. De soha
egy keresztyen ember sem almotta ezt: hanem (az
mint meg magyaráztam bővebben az Kalaúzbán) az
Bodog-aszony imádságinak foganatos voltát akarta
jelenteni, azon formán mint az Szent Irás, *obedientiá-*
nak, engedelmeslégnak nevezi, midőn Isten az Gede-
on kérésére, az napot meghállatá. Azonképpen, a ki
olyan formán mondgya az Szentekről, hogy ők üd-
vözítnek, és ők az menyország kapui, minemű érte-
lemmel ezek Christust illerik: akár ki légyen. Atok
légyen. De ha csak olyan értelemmel mőgia, hogy ők
üdvözítik az embert minemű értelemmel Szent Pálból
hal-

Kalaúz. fol.
782.

Josue 10. v.

16.

hallók, hogy Timotheus üduőzti magát, es egyebe- *1. Tim. 4. v.*
ket; így bezzeg efféle kemény mondafokatis ió érte- *16.*
temben vehetünk. Ezen itéletet kel tenni az tób ha-
fonló mondafokrúl. Azért lelki ismérzeti ellen s' nem
igazán mondgya, valaki azt mondgya, hogy mi az szen-
teket egyenlő méltóságban ültettyük Christussal, sőt
Christust megh fösztván, Máriara ruházzuk az Chri-
stus tisztit. Nines ebben semmi. Valaki ezt cselekeszi,
nem tartozik az Romai gyölekezethez. Eretnek szam-
ban irattatik. Mit kiúansz hogy ennél nylvábban
mondgyak? De temint az siket Aspis, bé dugod füle-
det, hogy ezeket ne halljad: léssen oly üdó, hogy fel
nylik szemed, de talám kélfön, ha most nem gondol-
kodol üduősfégedrúl. Ha igazat szerez, ne keres
az mi vallásunkrúl más tanút, hanem mi magunkat,
kik tudgyuk mi vagyon szívünkben. Ne akadosz
a szókon, hanem azoknak értelmét ved mi tollúnk.
Mijs velled egyyút vallyuk, hogy a ki Christussal
egyenlő rendben állattya az Szenteket, Eretnek ne-
vet érdemel: ne fogd tehát reánk az magad álmát, és
káromkodását. De heába baylodom veled, ha az élő
Isten szíuedet megh nem szállya. Kérem azért az én
Vramat, hozzon észre tégedet.

MASODIK ellen-vetés az Lelki Oruofságban, ez
vala. Isaias imigyen ír. Ha Abraham nem tudis, és Israel *Isai. 63. v.*
nem isméris, Vram te mi-Atyánk vagy. Erre két keppé *16.*
felele Lethenyei Vram, I. Ez szerént az bótú szerént
csak Há-val szól Isaias, és nem mondgya hogy Abra-

G 3 ham

Mat. 25. v.
13 cap. 7. v.
23.

ham nem tud, és Israel nem ismér minket. II. Ha szinte azt mondanais, hogy Abraham nem tud minket, az Szent Hieronymus magyarázása szerént vgy kellene azt érteni, mint midőn Vrunk az gonoszoknak azt mondgya, hogy nem tudgya őket, az az, gonofságokért nem keduelli. Így azért Isaiás az el hanyatlot Sidóság képében szólván, az mi nagyob részhez iller, azt közönségelen minnyáioknak tulaidoníttya az Sztér Irásnak szava járása szerént, és azt mondgya, hogy Abraham előt nem keduesek az gonoszságban merültek.

Alvinci az első válaszra semmit sem szól: nem volt, azt hiszem, értéke az felelethez. Az másodikra, meg jaydul. Iay így néktek (vgymond) semmi' gratiátok nincs az Szentek előt, és semmit nem nyertek tőlök, mert az kárhozottak semmi keduet nem lelnek Christus előt. Mondom én' Alvinci, hogy kótyagos főuel írtad ezt az feleletet. Vagy borral, vagy meghdühöt haraggal, vagy el-altalkodot, és hanyat homlok veszedelemre vetemedet vakmerőséggel részeg vóltál midőn jrnyá kezdéttel, oly nem okoson viseled mindenüt magadat. Az baluanyozásban, és fok czégérés gonoszságban el merült Sidokrúl szól Isaiás: azokrúl mondgya, hogy Abraham őket nem szereti. Te pedig azt akarod hogy ezent ércsűk az Christus jegycsérül, az keresztyen Anyaszentegyházzrúl. Vallion minemű színnel, avagy micfoda orczával meréd az igazságnak oszlopára kenni, az mit Isaiás a Sidóságrul mon-

monda: Ennek fölötté, elvgrol az czél mellől. Az a kérdés, ha tuggyaké az Szentek ez világhi dolgokat? Ti azzal bizonyítyátok tudatlan vólrokat, mert Isaias írja, hogy Abraham nem tud, és Israel nem ismér minket. Erre az a válasz, hogy színte ezen formán el hitethetitek, hogy Christus Vrunkis sok embereket nem ismér: mert azt mondgya némellyeknek, hogy nem tudgya s' nem ismeri őket. It azért hattál volna békét annak, ha nyerúnke mi keduet az Szentek előtt könyörgésünkkel, vagy nem nyerünk: mert most arról szó nem volt. azt mutattad volna megh, hogy az Isaias mondásából igyenesen ki fakad az Szentek tudatlansága: és hogy az Szent írásnak folyása, nem szenuedi hogy az Szent Hieronymus magyarázása helyes legyen, és az mi úduőzítónk szavaihoz annyból hasonlatosságot viselleyen, hogy a kiket ismérís Abraham, igazan mondhaslúk hogy azokat nem ismeri, ha őket nem keduelli. Bezzeg ezen az megyen kellett volna járnod Alvinci ha othon lakoznál, és az észedet néha útra nem szalasztanád. Te pedig megis efféle gazságokban dicfekedel és az én itileremre hagyod, hogy ebből meg lássam az te bizonyfagidnak erősséget. Az én sententiam szerént, bezzeg erős mint az oláh eczet az te bizonyfagod: oroszlányok kőrozni való nyálas fonalak sem érnének vastagságokkal. Szép dolognak hallottam az *Persuásiot*, vgy ismérém hogy ez bantya fejedet. Nagy dolog ha Szent lakáb havába azt nem kezded magadról hinni, hogy királyságra mentél.

HAR-

HARMADIK ellen-vetés az Oruosság előtt ez vala. Az Szent Írás, ezt az Szentek segitfégül hivatat nem parancsolja &c. Erre Lethenyi Vram. Előben azt mondotta, hogy ezen formán Szent Pál is véteke reheted: Mert noha arról parancsolat vagy, hogy egymásért imádkozzunk, de sohált az nincs parancsolva; hogy egyik másunkat kérje, hogy éretünk könyörögyön. Szent Pál pedig, kéri az Híveket, hogy ő erette imadkozzanak; Tehát szinte vgy fedhetitek Szent Páltis, mint szinte minket. Másodszor azt monda, hogy az Szent Írásban, sok jeles fundamentomi vannak az Szentekhez való esedezésnek, mint az Kalauzban bőfégesben, és itt is (az menyre kívántat az közben veter dologhoz) elégfégesen megmutattatott. Harmadszor, azt monda, hogy az Vjtoattyafiak itéleti szerént sem helyes ez az bizonyítás. Mert ókis sokat cselekedznek, az miről parancsolat nem adatott. Vallyon hol parancsoltattik, avvagy mellyk Apostolnak példájával mutattatik, hogy az Hízek egy Istent, el kellyen mondani az Isten tisztességére? Hol hagyatott, avvagy az Apostoli cselekedtetből croszitteret, hogy az Házasokat Pap adgya egybe? Az keresztségben komák legyenek? Ha az Calvinisták ezeket parancsolat nélkül, szabadon meg cselekedhetik, nem elég bizonyosság tehát valamely dolognak elhagyására, hogy arról parancsolat nem adatott. Negyedszer, azt monda Lethenyi Vram Hogy a mit az Anyaszentegyház követ, és tart, bár arról írás ne légyenis, oly bizonyosnak kel azt tartani,

ami, mely bizonyosnak tartjuk, hogy valóba Szent
Mathe, és Szent Pál írta azokat, mellyek az Bibliában
ő nevek alatt foglaltatnak. Mert ez is az Anyaszent-
 egyház traditiojából tudgyuk. Es ha egyszer azt kezd-
 gyük rebesgetni, hogy az Anyaszentegháznak tra-
 ditioi hamissak lehetnek, soha bizonyosok nem lehet-
 ünk arról, ha vgyan valóba Szent Pál írta azokat
 az leveleket, mellyeket ő neve alatt olvasunk, vagy
 más valaki kőholta az Szent Pál neve alatt.

Itt Alvinci, mint egy fátat ló, kinek az farkais ne-
 héz, elalélt, rikkadot, és csak sompordal, semmit esz-
 szel nem felel. Először csudállyá mint említettük Szent
 Pált, holot egy Velenczei oltáron Szent Pált, Domo-
 kos mellé ki abrazuán, azt írják Domokos képen.
 hogy ő általa könnyebben juthatni az Istenhez. To-
 vábbá azt is melléje veti, hogy Szent Pál az élő em-
 bereket kérte, nem imádta. Szerető Alvincim, lelked
 Izerént mond meg, ha ez a felelet illette, az Lethenyi
 Vram irását? A dolog abban vala, hogy meg bi-
 zonyodgyek, hogy szent Pál is kért oly segítséget mely-
 ről nem volt parancsolattya. Mert sohált parancsol-
 ta nincsen, hogy mást kérjünk hogy imádkozzék é-
 rettünk. Ez az felelet: Mit mondalz te erre? fok sem-
 mit. Az élő embereket kérte Szent Pál, de nem imá-
 da. Légyen vgy, elég ez nékem. Mert egy az, hogy
 az imádastról nincs szó, hanem az segítségül hívásról.
 Más az, hogy, az élőket kérve Szent Pál hogy ő éret-
 te könyöröggyenek, oly dolgot cselekedezik, melyről

H

paran-

• parancsolattya nem vólt, Tchat Szent Pal ellen, vgy
 • vitézkedik az te harmadik bizonyfágod, mint szinte
 • mi ellenünk. Vagyoné vagy nincs Velencében olyan
 irás az minémút te emlitesz, nem tudom; azt tudom,
 hogy te nem láttad. De ha vagyonis, láddé ki nem
 okos vagy. Minem vgy kellene azt érteni, az mint
 te gondolod, mint ha *comparatiot* tenne Szent Pal és
 Domokos kőzöt, és azt jegyzene, hogy könnyeb Do-
 mokos által, hogy sem Szent Pal által Christushoz
 menni, Mert bezzeg ha ilyen értetlenül volna az az
 mondas irattatua, enis vakmerő bolondfágnak val-
 lanám azt. Hanem azt oly értelemmel kel venni, hogy
 könnyebben juthatunk Christushoz, ha Szent Do-
 mokosis hozzá segít, hogy sem ha ennélkül az segítég-
 nélkül lennénk. Szinte mint ha én azt mondanám,
 hogy könnyebben meg nyerünk akár mit Christustól,
 ha közönséges imadfággal segítnek minket az Hűek.
 Másodszor azt mondgya Aluinci, hogy ők nem mind
 kárhozrattyák az mi bótú szerént az Szent Irásban
 nincsen, sem pedig minden Traditiot meg nem vet-
 nek, hanem csak olyant, mely az Szent Irással ellen-
 kezik. Az *Credo* pedig (vgymond) széllel az Szent
 Irásban mind fel találatik: és azt kívánnya, hogy meg-
 mutassuk az Szent Irás bótújéból avvagy azzal eggyé-
 ző értelem szerént, hogy az Szenreknek külön, kivált
 képpen való szükségünkért kellyen imadkozni. Hal-
 láde, meg elég szem most ezzel, hogy magadis halgat-
 va helyén hagyod az Lethenyi Vram feleletit, és meg-
 cngc-

engeded hogy semire kellő argumentum az, á mellyel
 ei szünetlen mustraltok; Tudni illik, hogy valami
 az Szent Irásban nem találtatik, azt nem kel hinni, és
 cselekedni az Isteni tiszteletben. Te magad mondod,
 hogy ez vgy nincsen, hanem ha az Szent irásban nin-
 cis valami, csak ne ellenkezzék az Isten igéjéuel, vgy-
 an bőcsulletibe maradhat. Ezt akarom vala tat: mert
 ezzel szinte fel fordul fenékkal az harmadik bizony-
 ság, melyben az Szent irással valo ellenkezésről nincs
 emlékezet, hanem az vagyon, hogy parancsolat nem
 adator az Szentek segítségül hiuásárol. Touábba, lad-
 dé mely rauasz vagy, En arrúl nem szóllottam, hogy
 ha az *Credo* minden agazarya szerént széllyel az Szent
 Irásban meg találtatiké vagy nem? Az ám akar mint
 legyen. Hanem csak azt mondtottam hogy sem pa-
 rancsolva nincsen, sem Apostoli cselekedetnek pél-
 dája nem találtatik az Szent Irásban, hogy az *Credo*
 el kéllyen mondani Isten tisztetségére. Te nemis
 emlékezel az *Credonak*, el mondásáru, hanem annak
 igazságát állatod azzal, hogy széllyel az Szent irás-
 ban minden cikkelye fel találtatik. Ahol azt kívánod,
 hogy az Szent irásból, vagy azzal egyező ertelem-
 ből, meg mutassam hogy külön az Szentek nekünk
 sok iót nyernek. Arrúl immar ide fellyeb elégféges
 valaszod vagyon, és az Kalauzban bőveb bizonyfago-
 kat talalsz, holot azt is meg magvarázam, Szent Ago-
 stonnal, mint legyen az, hogy az Vr Isten egy Szentnek
 könyörgése által, némely bizonyos dologban, nagyobb
 jelen-

Kalauz fol.
783.

Kalauz fol.
518. & se-
quentibus.

jelenlégét mutassa az ő jó kedvének, hogy sem más
szentek kérésére. Aztis meg mutatám vgyan azon
kalauzban, hogy csak szinte olyan tudomány eggyez
az Szent Irás értelmével, mely az Anyaszentegyház-
nak tanítása, szokása, rend tartása ellen nem tusako-
dik. Mivelhogy egyéb nyomon végéte sem mehetünk
+ az Szent Irás igaz értelmének, hanem csak az Anya-
+ szentegyháznak tanításából. Azis pedig tudva vagyó
hogy az Anyaszentegyház, eleitől fogva, az Szentel-
ket segítségül hitta, mint az Chalcedomi győlekezet-
ből, és az régi Szent Doktorok írásából meg mutatám
az kalauzban. Tehát az Szent Írásnak igaz értelmé-
vel eggyez az Szenteknek segítségül hívása, Ezt feycté
meg Aluinci, és igen nagy ember lész előttem.

Kalauz fol.
791.

Harmadszor és vtoltszor azt mondod, hogy ha
szinte az Apostolok idejétől fogva lőt volnais az szen-
tek segítségül hívása, nem kővetköznek hogy ió vol-
na: Mert az Arrianusok teuclygéseis az Apostolok
idejétől fogva taláttatott. Nemis volt pedig eleini
az Szentek segítségül hívása az Ecclesiaban. Oh sze-
geny Aluinci, mely távul iársz te mindenkor az igaz
uttól! Nem abban vetette Lethenyi Vram erősféget
az ő feleletinek, hogy valami régi, az mind jó. Ha-
nem abban, hogy az egész ketélsztyén Anyaszentegy-
ház, régtől fogva jóvá hatta s' gyakorlotta az Sze-
neknek segítségül hívását. Ez bezzeg erős oszlop,
mellyét az pokol kapuiale nem dőjthet; és it kel vala-
elmes vóltodat meg mutatnod, hogy meg felelsz vala-

arra

arra, a mit mondot vala Lethenyi Vram. Mert
 somnaban azt mondotta vala. Ha az egész keresz-
 tyén világnak egyenlő értelmé, és Traditioia hamis le-
 het, bizonyosok nem vagyunk hogy az Apostoli írá-
 soknak elő-adásában, meg nem csalatkozhatot. Mert
 ha egyéb dologban remérdeken meg csalatkozot, ki
 rehet bizonyosla, hogy ebbennis az Szent Írás köny-
 ueinek meg tartásában nem botlot? Es így bizonta-
 lanná teteruén az Szent könyvek, az egész keresztyén
 hitnek gyökere feltördül. Ha pedig az keresztyén
 világnak egyenlő értelemében hamisság nem eshetik,
 Tehat szinte oly bizonyosok lehetünk abban, hogy az
 Szenteket szabad kernünk, mely bizonyosok vagyunk
 abban, hogy Szent Pál írta az Romabeliekhez szöllo-
 leuclet. Ez vala az Lethenyi Vram bizonyfága. Mond
 meg ha jó vagy Alhinci, miért nem szollál erről egy
 ígétis? Miért ütötted másban, és csak az egy régifé-
 re fordítad az dolgot? Holot Lethenyi Vram, nem
 csak az egy régifégen eppitet vala, hanem az keresz-
 tyén világnak egyenlő értelmén. Merjed ha ember
 vagy ragadgyad pennadat, s' felely meg erre. Na-
 gyót nyersz, ha ezt ki tekered markunkból. Ha pe-
 dig ezt ki nem vonhatod, akar mint vakarkodgyál,
 sem még meszze, mert ebben rontod fejedet. Róuide-
 den azért; Nem igaz hogy Lethenyi Vram így argu-
 mentalna. **VOLT AZ APOSTOLOK IDEJE-
 BE, TEHAT IGAZ.** Mert az emlitet bizonyfá-
 nak ereje, nem csupán csak az Régifégen, hanem az

Anyasz entégy háznak egyenlő tanításán fundáltattot.
Az sem ighaz hogy az Arius tudománya az Apostolok
idejétől fogva minden időben meg maradott volna.

Aztis meg mutattam az Gyarmathi Miklos ellen
írt könyvemben, hogy *Origenes* előtts szokás volt az
Szentek segítségül hívása.

Ideje immár hogy énis véget vessék feleletem-
nek, miuelhogy te is it vecz véget morgolodásodnak.
Azért tiszta szűvel keré az én Istenemet, hogy a te sok
gaz szitkaidat, és tragar ragalmazásodat ne tulaido-
nicsa, vetekül néked, hanem inkább, észre hozzon té-
ged, és meg ismértesse veled, hogy minden irásid csak
habozások, és lelki ismereted ellen fecseger nyelvel-
kedések. Légy bekéuel.

Baratsagos intésem Aluincihoz.

Az minemű toldalékot írtál könyved vtán Al-
uinci, az immár bezzeg nem emberseg tölled. Mert ha
Szent Irással, igaz okoskodással, erős bizonyságokkal,
avvagy (ha kedued tartana) emberseges, trefakkal ve-
tekednél velem, gonosz néuen nem vennem: De hogy
hozzád illendő paikos szitkokkal kezdesz viaskodni,
az immár fölöttébb vagyon. Mind az által, azért sem
nehéztelek reád: hagymazban vagy: ha fel verődöl
talám magadis szegyenleni fogod parasztságodat. Ad-
hatnék én néked czapragot, és holnod alá egy bokor
kölcsag tollaris, mellyen meg duzzadhatna az orrod,
de nem bantlak, vessz mas mia.

Azt

Azt írod, hogy az én nevem, Németül hizlalt
 dísznot jegyez, és vtálatos ki mondhatatlan rút szit-
 kokkal mardosod, hogy már az én nevemet. De meg
 bocfásson dísznoságod (ketelhitelz embertelenséged-
 del, hogy így szollyak, ki ez előt teged érdemed fölöt
 böcsüflötttelek, az magá emberiségéért) magadnak tarcs
 artanyfagodat. Az én nevem Pazmany, nem Pasman,
 kit magadis jól tudtál, és az egész könyuben minden-
 kor Z-vel írtad neuemet, clak mikor dísznolkodtál,
 akkor turtad ki rút orroddal az Z-t, és más bótút ad-
 tál helycbe; hogy ittis orúnak mutatnád magadat.
 + Gaz ember, eregy díznosagoddal az vallúra, zaballyal
 moslekoddal. Azt tudodé, hogy én a te nevedre hason-
 ló verseket nem írhatnak? Frusiusnak az Luther ne-
 vére iratot verseiből latom hogy kapdostal ezekben az
 versekben, azért miuehogy az Frusius verseibe gyó-
 nyörködöl, keués változtatua, vgyan azon Frusiusból,
 neszé az te neuedre való versek. Mellyeket nem szí-
 dalomért írom, hanem, hogy ércsed nekünkis mo-
 dunkat az hasonló versek iratara ha keduünk tartya.

Ambitiosus, Atrox, Astutus, Apostata, Agažo,

Lascivus, Leno, Larvatus, Latro, Lanista,

Vesanus, Varius, Veterator, Vipera, Virus,

Impius, Inconstans, Impostor, Iniquus, Ineptus,

Nycticorax, Nebulo, Nugator, Noxa, Nefandus,

Crapula, Coccyus, Caprimulgus, Crabro, Caminus,

Improbis, Illuvies, inflatus, Inutilis, Inlex.

Mint tetezik a kölclön? Laddé hogy meg tudnák

útni

útni az orrodát, ha veled akarnánk morgolodni? De á
mint mondam, nem gondolok velle, ha ezeket ma-
gadra nem veszedis, mert nem á végre irtam, hogy
sziggyalak, és veled pántolodgyam fántom fántal, ha-
nem csak meg akartam veled ismértetni, hogy akar-
kinekis könyű szitkozódni. It vjal mutacz az kalauz-
nak *Fol. 422.* melyben Bocatiust emlitettem: és azt
jelentéd, hogy ő írái az dísznos versek. Sák meg lelte
foltját. Ebet végy arra hogy Bocatiussal fel tégyek. Igá-
zicia el előb dolgat az Pragai Hoherrál, akitől csigara
vonattatott, és vgy hozzá szollok: avvagy hiteled el te,
hogy imily szós vagy, az Cassai böcsfűllores Tanácsal,
hogy Bocatiust állásfak elebbi allapattyába. Mig azt
véghöz nem viszed, te magad, s' az Hohér tarclatok
paitarsafaghtokat velle, ketten irjatok egy könyvet,
egybe illetek. En mind kettőtöknek azt módóm, hogy
Ebygatás menyországban nem hallik. Nem mondom
mind ki, a mi eszemben jút, mert magamat meg böc-
sűllöm, nem az te gazfagodat nézem, hanem barátsá-
goson intlek, ne kövesd elmédet, mely csak az szitok-
ra, és esz nélkül való fecseghésre hailot; hanem így em-
berül: szóly az dologhoz, ne tetouáz mint az Roka, és
meg látod, hogy válaszdod leszen. Ha intesemnek
nem engedsz, meg látod mit nyersz velle.

Adgyon Isten észte, és emberfé-
gét seiedben.

Alvinci

Thomas Ba,
Lászi, Epus
Booneafis,
tempore Petri
Lazmany e s. d.

ALVINCI PETERNEK,

AZ ISTENNEL, ES AZ ISTEN

NEK, MENNYORSAGHBAN VRAJKO-

do Szentéiuel valo bekeléghet, eszet, ol-

mér, tudomant, ighaz mondaft, és

keresztieni szemérmertelése-

ghet, kéuan.

BALASZI TAMAS, BOSZNAI PÜSPÖK.

Yermekfégh á te dolghód, de nem
együgyűlégh, Alvinci Peter, hogy illy
hiusaghokra, niarghalóban bocziattad,
az okossagh ellen hankodo indulati-
dat, és ollyban keresz hirt neuet, kiben-
eziak veszregheted údódet, lelkedet pedig ha meg-
nem térsz, vgyan elis veszted. Vgy vagyon, hogy bizony
latom, veköny uoltat elmédnek, és hogy csak az kor-
paiann vaiuttal az Deakfagnak, de vgyan meg ghon-
dolhatnád azért, hogy né iaték, sem né szitkozódas, az
Isteni dologh, az ighassagh, és az úduósséghre vezérlő
tenitas; s ha immar vgyan illyen ighengiónyörködől

az efelefendi fursant vasotfagokban, töltenéd
 feleid között kedvedet, ne tosznád te is magadat az
 tudos Emberek soriában, ne zöröghnel, ne zaioghnal,
 köztök, tudod hogy az Lud ghaghia, nem illik az
 Hartiu enekéhez. De ha ennek vgyan így kell lenni a
 te feied ként, hogy akar mint első, cziak első ki szad-
 bol, a sok szo fia szo, am így is jarnal el benne, cziak
 maradna ez vilaghi dolghok hataraban, és ne karin-
 kódnal az Menniei Szentekre: és noha te is Alexander
 nem vagy, s ő tollók sem tilthattia el senki, az örök
 boldoghfaghnak mindékör fenlő, Napia, még se így
 ekeznél azt tollók el venni, a kit nekik nem adhac,
 és ne akarnád őket fűketekké tenni, tudatlanokká,
 fött közvűllők sokakat baluaniozokkais. Am folya-
 bar mind nyalad, mind rentád az halando Emberekre,
 noha mindenkor vizza rad feczikendik, szinte mint
 hogy fuualloczikaidnak is a maghuai te maghadat ke-
 seritnek meg, avvagy bar ha vgyan Marcalf akarna-
 lis lenni, am pöknél inkább az mi feiünkre, hogy sem
 mint az dúcziosseghes Szétekre, merr mi tollunk cziak
 veszzód leszen iskolazasodra, de talam onnét. feliül
 Menikő esik a feiedre.

Ghondold meg ezt kérlek, hogy ha az Istennek
 csak kőuekből eppitert templomabolis, ki osto-
 rozta Christus, amaz vasar úzó, piacczos Compolaro-
 kat, hozzáioik illendő neuezettel panaszkoduann
 felőlők, hogy az Istennek és az imadfaghnak hazat-
 latroknak barlangiaua törték, miterdemlenél te, ha
 erde-

67 érdemed szerént bannék Isten veled, hogy az Istennel
 yralkodo Szenteknek tisztességhebben practicaliz, kik
 vgyan azon Istennek, mikor az ő halando testekbenn
 eltenekis, eleuen és kedues szep templomi voltanak;
 mostann pedig vgyan ottbenn Meniorzagban, nem
 az Mennyországgh piruaraban, á mint Calvinus ra-
 mittya, munkaioknak bérít, amaz egygy pénzt vé-
 szik, kinek mind allattya, mind képe, mint betűie,
 mind neue, ő magha, az Isten; ki őket feniesléghes dú-
 cziósségheuel telliesekké rőtte, Feiedelemségheket
 megh erősitette, és vgy mint immar el bomolhatat-
 lan templomiban, úduczitő hatalmanak ereiét semtől-
 szemben, és lathatoképpen, inkább sokkal, és mas mod-
 dal, hogy sem mint az Hierusalemi templomban, ki-
 teriesztette, Nagyobb sokkal mostan az boldogh és
 halhatatlan szenteknek, mind allapattio, s' mind bi-
 rodalmok, hogy sem mint Moysesnek, Aaronnak, és
 Eliseusnak volt mindaddigh az földön, az még ha-
 landóságghban ez vilagghban éltenek; hogy most sok
 több egyeb példakrol ne szolliak; de meeghis am tu-
 dod mint iaranak Core, Datan, és Abiron; az Isten-
 nek halando Szentei ellen való zugholodasért az föld
 nielé el őket, Maria pedig hogy ellene harfolodék
 Moysesnek megh belpoklosodék: Negiuenket gier-
 meket szagghatanak megh az Meduek, hogy Elyseust
 megh neueték és cziufolaskeppen vtanna kaiabaialtá-
 nak. Ha Chamatokban etek hogy bé nem fedé az
 Attya rutlághat, főtt inkább ki hirheszte az battiai előtt,

papista Sanctos
 Spoliam d. b. b. suo bono
 Videri J. Rainold. de Idolol.
 R. ecclia. a. l. i. c. 8
 §. 12. p. 101.
 n. 13. 14. 15. — 18.

Calu. lib. 3.
 Inst. cap. 20.

§. 20.
 Videri in Joan.
 tract. 25.
 n. Contra. Isten. Parim.
 l. 2. c. 7.

Num. 16.

Num. 12.

4. Reg. 3.
 Gen 9.

Lucia 18.

2. Paral. 26.

vers. 16. &

sequētibz.

2. Regum 6.

vers. 6.

re, á ki az Szentekben rutlaghot nem találz, de töb karomlasid küüüll, olly rutlaghotis kenz reaiok, az az olly nagy temerdek vak tudatlanlaghor, ki még az el karhozott és pokolban leuó ghazdagban sem találtatott, mit ghondolsz? Ighen vakmerőuen mentel bé, az Menniei Sanctuariusban Oziás tanituania, hogy az Szenteknek tiztefféhek ellé füstólódgicel büdös beléczéddel, de ki úz tegheder az Menniei Azarias, a Iesus Christus, az ó Papiával, mert lattia belpoklodat, és mint hogy nagyobb á te vétke, az Oziás bűnénél, hogy ha io fontban térszed, nagyobb léfzen és fulliosab az büntetésed is. Ozánál ghonozzab vagy, mert az kezét nyitotta, hogy el dőlni ne hadna, á fabol epittett frigi ladaiat az Istennek, de te kezedet nyitottad, hogy az Istennek szép drágá kinczies eleuen frigi ladaiat le dőithessed, sőt megh tiporhassad, és kormostentaddal beis maculalhassad.

Mert Aluinei, kerlek téghed, tauozzal el éggé kieziddégh, az szorghos ghazdaságtol, menny ki az cseléd közzül, vagy az agias hazbol, és vond megh maghadat tanuló Kamarádban, cziendes füllel, és lelekkel, alkotmazd elmédet, á io tanulásra, és bizony meggh értesd, hogy Szent Bonauentura kívül, á kit karomlo szayal baluaniozonak mondasz, kiért felő, szegheni, hogy mala uentura ne legyen á véghe, de az Istennek Szent Anniát, és mind á több meggh bódoghult Szenteket is, baluanioikka térszed, mikoronn minket á Szenteknek való tizteffégh tetelért, eretünk

tünk való elsőszékeket, és séghitsegheket, kévano könyörgéseinkért, baluaniozoknak mondazz; melly mi tiszteletünk, és ártatos könyörgéseink mint hogy nem baluaniozas, á mint sz ádba vagy on rághua, te á ki azt baluaniozának mondod, te rézed á te feiedben, mint egy baluani formalo Miheliedben, baluanioikka á Szenteket.

Kit hogy megh érthess, iőzte az okossághra. Soha te baluaniozast, baluani nélkül nem formalhaecz feiedben, és há értelemmel szolasz á dologhoz, soha semmi czelekedetet, baluaniozának nem mondhaecz, hogy ha abban baluanit nem mutathaecz, azért mint hogy te mi neuúnkel, de nē mi akaratumkal, olli Isteni tiszteletet őntesz, kába, rozz elmédnek formajában, á kit á Szentekre, mi képünkben akarasz, mint egy köntöskeppen. őltőzetűl adni, baluaniokka térszed á Szenteket, baluani tatarozo elmélkedéssel.

Róuid szoual: Valaki Isteni tiszteletet tulajdonit, vagy ghondolattal, vagy szoual, vagy irással, bár más neuc alattis az Szenteknek, az az á teremtető tiszteletit á teremtetett allatoknak tulajdonitja, baluaniokka tézi az á Szenteket, De te ghondolatoddal, szoddal, irasoddal, az mi neuúnk alatt, Isteni tiszteletet tulajdonitasz az Szenteknek, kik teremtetett allatok, tehát te baluaniokka tézed á Szenteket. Hogy te mi nevúnk alatt Isteni tisztelet tulajdoniczzi az Szenteknek, így bizony-

rom,

tom megh. Soha az ighaz Romai hűtőnn való
keresztieneknek teieken, ghondolattiokban, és
irasokban nem volt az, hogy az Szenteknek
imadások s' tisztelek, Isteni imadás és Isteni tiz-
telet volna, és soha nem tisztelték Isten gyanant, ha-
nem cziak vgy mint Isten szolgálait, és boldogsagban
heliheztetett szolgha tarsokat az Szenteket, és cziak
ti czinaltatok, az az, te, és á te hozzád hasonlo el teu-
liedettek, az Szentekhez illendő imadásból, és tizte-
letből, Isteni imadaft, és tisztelertet, kit cziufsaghos és
mint egy farfangképpen akartok ruhazni az Szentek-
re: ti ghondoltatok, mondottatok, és irtatok ezt az
nagy képtelen kabasaghot: azért enniben te, és á te
felcid, tézitek baluaniokka az Szenteket; Miuel-
hogy pedig, ezt az ti ghonoz ghondolatorokat az mi
neuünk alatt akariatok czegheresse tenni ez vi-
lag előtt, vgyan ezen okert az mi neuünk alatt,
de nem mi értelmünkkel, sem akaratumkal, sem az mi
nieluünk vallásáual, tézitek baluaniokka vgyan az on
Szenteket, okosságh nélkül való gondolatorokból
szarmazott karomkodo beszédetekben, és cziak pap-
piros veszteghező mosdatlan irastokban.

De Aluinci, nem nagyobb á tanitvány az ő Me-
sterénél, s' az ondok mereghről nem szokott méz fo-
lyni, á ki ladaiban ghonosz kincziet giűitott, mi iot-
vehet onnat ki. Caluinus Iános á te Mestered, noha
aztis neha neha farba rughod: ő tanított regedet á
Szentek ellen való karomlo irasra, ő karózkodott előt-
ted

téd, hogy niomót mutatna neked az karomkodastra.
 Lasd haczza miket ír tanító könyvébe: *Inde colligimus ni-*
hil eos Christo reliquū facere, qui pro nihilo ducunt eius inter-
cessionem, nisi accedant Georgius & Hippolitus aut similes lar-
na. Onnét vezük vgymond (az az ezt a tudomant)
 hogy azok semmit nem hadnak a Christusnak, az kik
 semminek tartják a Christus közbeniárasát, ha oda
 nem iarul György, és Hippolytus, auuagi ezekhez ha-
 sonlo akkorczak. Veszede elzedben, hogy Szent Gyor-
 giot, és Szent Hippolytust, és tok egyéb Szenteket, all
 orczaknak neuez a Mester Calvinus, és cziak nagy
 modnelkül az keresztiénekre illy büzt akar kenni,
 hogy semminek tartiak az Christus közbeniárasát
 az Szétek közbeniárasok nélkül, magha soha azt nem
 tanította az Romai Anyaszentegyház. Masfele ira-
 saban pedig visszont így szol. *Omitto Dominicum & si-*
miles Carnifices, omitto Medardum, Lubinū, & similes bestias.
 El hagiom, vgymond, Damakost, és a több hozzá ha-
 sonlo Hoherokat: El hagiom Medardust, Lubinust, és *
 az több hozzaiok hasonlo oktalán állatokat. Im la-
 tod Szent Damakosrol, Szent Medardusrol, Szent Lu-
 binusrol, az Istennek kedues szolgáljairól, mit mert le-
 gyen írnia az te Tabor Mestered, ki * az több reghi Szét
 Atyaknak is, s neuezet Serét, Szét Agostonnak és Arani-
 szaiu Szét Iánosnak tudomaniokat, és irásokat, nagy
 Bételenül megh feddi, Az szét Hieronymus irását Iste-
 telenek mongia; Szent Monicának, az az a Szét Ago-
 ston Annianak az ő fiahoz niuitott kéréset, vén A Bzo-

Calu. lib. 3.

Inst. cap. 20.

§. 27.

Vide. J. Rainoldi
de Rom. Ecclia

Idolatritia

l. i. c. 5. §. 1.

18. 19. 20. 21.

22. 23. 24. 25.

26. 27. — 33.

Calu. in lib.

de rat. re-

form. Eccl.

Lib. 2. Inst.

cap. 2. §. 4. 5.

§. 6. Lib. 3.

Inst. cap. 5.

§. 10. Lib.

2. Instir.

cap. 7. §. 5. ok m. kalatra.

§. lib. 4. cap.

19. §. 17. lib.

Lib. 3. cap.

§. §. 10.

ny

Libr. 2. Inst.
cap. 14. §.
3. libr. 4.
cap. 12. §. 20.
lib. 3. cap. 5.
§. 10.

ny keuanifaghanak, mint egy ghuggholással hja.
 Az több réghi Szét Atiaknak irafokat, csalatkozafnak,
 búbaiofaghnak, mod nekül való kemenileghnek, Isten
 igheie, Isten ielentefe, és pelda nélkül való dolghok-
 nak, olly forman neuzei, mint ha vgyan fittyet hanna
 nekik. Tudom hogy oluastad mas nagy bolondfag-
 hatis vgyan ezenn hopczihérednek, kiuel az Szent-
 ekből czielcziap cziufot úzuenn, imigyen nyalkalko-
 dik. *Quis consq; longas illis esse aures reuelauit quæ ad*
nostras voces porrigantur? oculos etiam tam perspicaces qui
necessitatibus nostris aduigilent? Ki ielentette megh,
 vgymond, hogy nekik, (az az á Szenteknek) olly hoz-
 zu fülök légyen, kik á mi szouainkigh ala erienek, és
 hogy olly fenies szemek légyen, kik az mi szúkségünk-
 re vigiazzanak?

Ha en előttem szemtől-szemben így kabolgias-
 kodott volna Calvinus, én cziak azt feleltem volna
 neki, s' ha teis velle tartod, nekedis azt felelem, hogy
 azonn Isten attra az Menniei Szenteknek azokat á tel-
 ki fileket, az mi könyörghő szouainknak megh halla-
 sára, és az szemeket az mi szúkségünkre való vigia-
 zásra, á ki Szent Palnak olly filet ada, hogy noha az
 Christus, á Calvinus tanítása szerént, Menniorfagha-
 ban ottfen ülne, de meeghis mikor amaz szokot mon-
 da, *Saule, Saule, quid me persequeris?* Saul Saul mit ük-
 dözz enghemet, Szent Pal itt alatt az földön megh
 hallanaia, Szent Istuannak pedig olly szemeket ada,
 hogy megh latnaia á Christust ez földről ottfenn á

Menn-

Calu. lib. 4.
cap. 17. §. 29.
Et etiam in
formulam
Conf.
Art. 9.

id. Raimold. de R. Ecclie
idolo. l. 1. c. 5. §. 16. 17.

Mennyeigben az Attya Istennek iobia felől állni, mi-
koron azt mondá Szent Istvan: *Video Calos apertos, & Ali. 7.*
salutem hominis stantē à dextris Dei; Látom nyitva az Eghe-
ket, és az Embernek fiat allani az Istenek iobbja felől.

Caluinus azért az á Boghar, á ki vrann te in-
dultal, megh czialatott Ember, és talam attol vagyon,
hogy te sem lóttél jobb az Deakné vasznánál, az Szen-
tek ellen való vélekedesedben, s' bocziúlletlen irasod-
ban; mellyre mint hogy, eléghedendőkeppen megh
felelt Pazmani Peter Vram, és feiedhezis verto,
czeueszett, hamis kep mutato, semmire kellő tükö-
rödet, és bőseghesenn meghis mutatta, hogy tinék-
tek Caluinista Prædikator Vraim, mint az Fuplican-
nak, cziak az nyelvetek hegynn, vagyon, tudo-
mánytok, az az, szóltok szóltok, de nem ertitek á mi-
mondotok: s' tudom én még az okatis miért nem
ighen érkezhettek az figyelmes tanuláshoz. Es mint
hogy á sák megh talallia folriat, azért vadnak annyi
Nialabok, vendég foghadó, de eszes ghazda nélkül,
ighen szúk, és fogiatkozott szállásán szemetes köni-
uezzikédnek? bezzegh vgyanis könnyebb Nialabor
kötöghetni, vagy fel odozghatni, hogy sem mint Szent
irast, erteni, s feiteghetni.

En azért, te nyálás Nyálabos katona, holott im-
mar kórós szenádat feiedre perfelték, nem szemete-
zem maghamat te veled, sem rossz nialabidnak sáros
hulladékiait nem haniom orczadra. Ha tudományt
keduelz, felelered vagyon az derék dologhra, ha osto-

basághod, vagy fel zavarodott ghonosz indulatid; nem erefztik feiedben, nem tehet, se Pazmani, se pedig mas arrol, cziak az Isten adhat elmét, és le czien-deszitheti, giúleuez torlását, habozo ghondolatidnak. Egy Soual, nem feleletképpen irom en ezt neked, mint hogy elég mélyen szadbann attraká sípot, hanem miert hogy látom gyermekielmédet, és hogy nem az okosságtól viseltetik a nielued, az tudomaniokban pedig, semmi io fundamentumal valo értelmed nincsen, mert az gióngiök héliett, úuegh gholiobist szereccz, szemetenn keresgheccz, moslekban moczikonda sz, és mint egy modnelkül valo virghoncz, és nem iol szoktatott, minden leűben locczi, ghonosz cibra giermek, á ki nem tuggia, mi mire valo, vgy gyűród és gyonghórlód az Szent irast; megh akarlak inteni és vagy fogh raitad, vagy nem, vgyan dörghalnijs hogy az Szentek ellen karomkodo nieluedet be foghiad, az te aiakid ne szollianak, az lelki ighassagh ellen valo hitető csalardsághot. Hizem latod kis katona, melly roszszul iart nialáboasztis pedig már megh tapasztaltad, hogy minden útközeteczikaidben, földben törted kopiaczikaidat. Nehéz néked az ósztón ellen rughodoznod, az ighaz tudos Emberekkel Farakas niakat vonnod. Tanully sok kutarczidrol, ne mekeghy dulfuluann semmit arra, á ki az ighassaghghal megh niomtatta á torkodat, ne szepelkedgyel az Szenteknek giőzedélmek ellen. heában néked ott iparkodnod, vördódnód, agiarkodnod, fenieghetódnód,

tódnód, ahun réghed megh eitett az győzhetetlen
 Szent iras. El ment vgy vagyon most egy kicziddégh
 hazankból, á ki teghed (mit teheccz szegeni tolla ha
 vgyan ighen faitis) egyenyehanszor megh suprikalt,
 iódra czielekette, Istenhez valo teréfedet, és megh
 iobbulasodat keuanta. Az veszzót mind el nem vit-
 te, élégh vagyon mégh irthonnis sok helickenn, és so-
 kaknal vgyan valoban sughár pedigh, az te megh ta-
 nitoghataódra. Ne várd azt Aluinci, hogy Isten rád
 bocziaffa, az ő vtollútó palczáiat, és hogy ő zabolazza
 megh á szádat, Dauid Profétának az Istenhez valo
 szép könyörghése szerént, *In campo & frano, maxillas co-*
rum constringe qui non approximant ad te, Zabolaban, vgy-
 mond, és fekken szoriczd megh azoknak az állokat,
 az kik nem közelghetnek te hozzád; mert bizonyos
 légy abban, hogy *multa flagella peccatoris,* sok ostori vad-
 nak az bűnös Ember ellen az Istennek. Férien kér-
 lek, iól feiedben á kire most oktatlak.

Psalms. 31. v.

9.

Ibidem.

Tudnod kellene io Attiamfia néked eszt, ha bár
 cziak ighen keüeset tudnális az Dialecticához, hogy
 mind az 'szó, s' mind az irás, íele, és mint egy czegehére
 az Emberi szűnek és elmének. Azért szól imigi Szent
 Agoston Doctor: *Homo debet loqui, quod animo gerit;* Az
 Embernek azt kell, szollani az mit szíuében visel. Es
 vgyan azonn helienn, cziak egynehany 'szó vtann, vi-
 szontagh azt mongia: *Verba propterea sunt instituta, non*
per que se inuicem homines fallant, sed per que in alterius
quisq. notitiam cogitationes suas proferat, verbis igitur uti ad

S. Aug. in

Ench. cap.

22.

Ibidem.

fallaciam, non ad quod instituta sunt, peccatum est; Az szók
 azért szerzettettek, nem hogy egymást az Emberek
 azokkal megh ézialiák, hanem hogy azok által, egyk
 az másikat, maghok gondolattiók felől, tudósíccziák;
 Azért a megh czialafra élni a szókkal, és nem a véghre
 a kire szerzettettek, véték. Ebből esmet a fundamen-
 tumbol, viszont eszt tanuld megh, hogy soha cziaik egy
 Catholicus Embernek is szűueben, és elmeieben olly
 ghondolat nem volt, hogy az Istenhez rulaidonul, és
 egyedül illendő imadással, könyörghéssel, seghitség
 kéréssel, és segitséghe hiuással, tisztelné az Szenteket,
 és nekik imadkoznék, azért valami szokkal és ira-
 fokkal tisztelték és imadták az Szenteket, és töllök
 seghedelmet kértek, az kereszten jamborok, soha
 azokban az szókban és irafokban, a menyre mondom,
 hogy az Szentekhez alkotmáztattanak, Isteni tiszte-
 tet, és Isteni imadas nem volt, és e mai napighys nin-
 ezen, soha nemis léssen, valamigh az Catholicus
 Ember, Catholicus léssen, az az, a migh az egy ighaz
 Romai hűtöt tartya és vallia, és soha arra nem ren-
 deltettek azok az szók, és irafok, a melly véghre ti el-
 tek véllek, hanem ti magiarazzatok vgy, hogy megh
 ezialhassátok, és giúlóseghre indicziatok ellenünk,
 az szegéni együgyű, és az teuclyghéfre hailando kőse-
 séghet. Azért mikortia az Szentekhez valo imadfa-
 ghinkat, tisztelerinket, seghitség kéreinket, seghit-
 séghre való hiuasinkat, vgy magiarazzatok a mint te
 magiarazod, az az hogy mind Isteni tiszteletre fordít-
 tiatok,

liátok, Isteni tiszteletre ezinalliatok, és annak mon-
giatok lenni, mint hogy *forma dat esse rei*, minden do-
lognak a formatól vagy on mi volta, az szoknakis, és az
irafoknak, az ertelem adgya az állapotot; nem a mi
szonkat szolliatok ti, sem nem az mi értelmünket
közlitek irafunkban az Emberekkel, lelketek ismere-
ti szerentis; és bezzegh immar ti imadástok az, nem
mienk, ti tiszteletetek, ti seghitfégh kerésteck, ti segít-
seghre valo hiaastok, nem mienk, és azért ti baluanio-
zastokis, nem mienk. Bizoni nagy véteck ez, ha nem er-
titek ti Prädikátorok, mint hogy ertenetek kellene, de
nagyobb véteck, ha ertitek, s' mégis ellene rughodoz-
tok az meg esmért igasságnak. Gondolkoggial iol
itt, s' ne cziak imigi amugi mullial el mellölle, s az vtañ
oluafo ofzrann megh, de lafd hogy figi elmelen, im ez
következendő, és vekony értelmedhez szabotott,
kóniú moddal, és vilaghofonn, elődben adott, leczke-
metis, melly az meg mondott dolgokkal az funda-
mentomban egygez.

Az Istennek sok külső tiszteleti vadnak, a kik
eggyeznek, az terített állatoknak tiszteletekkel, az az
a melly külső tiszteleteket az Istennek teszünk, szin-
tenn olyanokat teszünk (külsőkeppen szolok am-
cziak, ha iol rea halghaccz) az Embereknekis. Impel-
dat adok erre neked, és cziak igen könnyenn meg ert-
hető dolghot. Az Istennek süueghet verünk, térdet
haitunk, kezünket fölsze téfszúk, földre le borulunk
előtte, könyörghünk néki, Felséghefneck, kegyel-

*Esther. 13.**Gen. cap. 18.**Et 19. Gen.**33. Et 43.**1. Reg. 20.**4. Reg. 4.**Et 4. Reg. 2.*

mesnek, irgalmasnak, hatalmasnak mongiuk. Az feiedelmeknekis, sőt mi magunk közöttis egy masnak, szinté olyan külső formán, sűveghet vetünk, tédert haitunk. Az Feiedelmek előttis kezünk, össze tézzük, földre le borulunk, felséghefeknek, kegyelmeknek, irgalmasoknak, hatalmasoknak mongiuk, sőt az mint Mardocheus szól, még h az labok sárátis meg h cziokolghathattyuk: Es ha az imadásban való külömbkülömbseghet, az Szent irásból meg h tanultad volna, azt mondanád, hogy imadhattiukis az feiedelmeket! Mint hogy Szent irásban vagyón hogy Abraham és Lott imadtak az Angyalokat, Iacob pedig hétzer Esaut á battiát, az Iacob fiai pedig az Eöcczieket Iosephet, David harmadtoris Ionatást, az Sunamitides Afiszonyallat és az Proferak fiais Elyseust: ezek pedig mind földre le borulással és nagy alazatoslagghal czielekettek mind ezeket, s' meeghis vgyan nem voltak azért baluaniozok, hogy az Angyalokat és az Embereket imadtak? Micfoda mind ennek az oka, és annakis, hogy mikor Vraknak és feiedelmeknek nagy sok külső, á mint mondam, és nagy alazatoslagghinkat, feiedelminknek pedig feiünk feleiben emeltetett meltosagghokat jelentő, derék tiszteleteket teszünk, kinek tudom hogy tölled sem volt szűki az szegheni Boczikai Vram ideiében, hogy még h azért veled egyút baluaniozoknak nem tartatunk, se nem mondattatunk? Bizonios vagyok én abban hogy a Iesus neuére sem haitottal te giakramm mélyebb

méllyebb terdekét, mint égynehány immár meg holt
Magiar orzaghi nagi Vrak előtt, vgyā azoknak becziül-
letekre, s' nem keüésszer pedig: és nemis voltal főfue-
ni az Nagyságos, kegyelmes, Felsőghes, és egyéb effe-
le nagy meltosághos neü osztoghatásban, főt mégh
holtok vtannis megh becziülüénn, vgy neuezed őket:
s' nemis azért mondom, hogy iol, és maghadnakis vi-
laghi mód szerént hasznosonn nem czieleketted vol-
na, noha azok á neuek, az Istentis illetik, hanem csak
azért hozó eszt elő, hogy mind euuel azért nem lóttel
te baluaniozóua, mert mind az fok becziülletes és
nagi állapotokhoz illendő tiszteleteket, nem olly
véghre formaltal elmédben, és igiekezetedben, hogy
az nagy Vrakat hasonlokka tótted volna az Istennel.

Noha azért felette hasonlo az Feiedelmekhez
szabott külső tiszteletünk, mind magunk viselefeuel,
mind titulus adasunkal, az Isteni tisztelethez, és titu-
lusokhoz, vgyan nem Isteni tisztelet azért, sem nem Is-
teni titulus az Feiedelmek tiszteletek, és titulussok,
mint hogy *non cum intentione suprema excellentia*, adgyuk
azokat á tiszteleteket, és titulufokat, á Feiedelmeknek,
az az nem olly szandekkel és igyekezettel, hogy az
Feiedelmeknek tulaidonitanuk, á legh felsőb fő-
féghet, és á mastol függhetetlen meltosághot, á kiről
mongia az Isten hogy *Gloriam meam alteri non dabo*; Az *Isa. 42. 8*
én dúcziofféghemet, masnak nem adom; Az ő dúczio-
fféghet, mongia, hogy nem adgya, mert ad dúczioff-
féghet, á mint Szent Pal mongia; *Gloria autem & honor Rom. 2.*

& pax

Et pax omni operanti bonum; Dúczíósség pedig, és tisztességh, és békeségh, mindennek á ki iot czielekezik. Azért ha te maghadat á Theologusok regulatokhoz szabnád, az az amaz vershez *Quicquid agunt homines intentio iudicat omnes*, valamiket az Emberek czielekeßnek, mind azokban az igiekezett itéli meg őket: soha bizoni Atiamfia, illy vakmerő tudatlanlagghal feketének nem mondanád á feiért, és az Szenteknek meltañ adott tiszteleteket baluaniozasoknak né innád, tudnád hogy az elme mertékie, és regulaia, mind ezelekedetnek: és hogy két dolog kell mindenkor az baluaniozo tisztelethez, hogy baluaniozas légyen, mind ákettő ez; hogy az külfő mind czielekedettel, mind szóval, mind irással valo tisztelet, az belső igiekezettől, szandektól, és az elmébenn álló tisztelettől, vgy. vitésségek, hogy az teremített allatnak Isteni meltofság ade igiekezettel adattassék, á külfő tisztelességh.

Ha pedig azt mondanád, hogy olly tiszteleteket, és meltofsaghokat, tulaidonitunk mi az Szenteknek, az mellyek, *ex sua natura, aut ex modo nostro attribuendi*, az az mind természetekből, s' mind á mint mi az Szenteknek tulaidonittiuk, csak az Istenhez férnek, és egyedül csak az Istene; réz pénst véssz á sótetben, és bizoni á mit mondasz, nem érted; Mert soha az Szenteket, mi, vegheterleneknek, mindenhatoknak, teremőknék, megh váltoknak, &c. nem mondgyuk: És valaha, valaki, valamit irt, az kinek irásual él, az Római Aniaszentégyház, soha olliat nem irt, á kit (ha-

nem

Vide J. Rainold. bi.
L. Coda. Idololat. c.
1. 2. c. 9.

nem ha vgyan akartua nem akarod meghérteni) nagy könnyű szép, és keretzeni értelemmel, az Szentekhez nem illettethetnél. De bizony dologh az hogy minezi iól belől dolghod, s azért vagyó szadbanis esze tészert nielued: vgyanis á kinek szája izi helyénn ninczi, az édesis keserűnek teczik annak, s' az meg bomlott giomorból bűdös lehelletek szarmaznak.

Vgy, vgymond, de nem tudgiak á meg holt Szentek, mit mondotok nekik, mire keritek, és mint tiszteltek őket, s mint hogy könyörghettek ninczien nylyan nállok, vgyan baluaniozás az ti ő hozzáioiok nívitor imadástok. *Ellen veses*

Ha vgian meeghis így botorkazik á te bölékoni elméd, kinek ghörbe volta miatt, nem nézheted az Egheket, és az Szentek ismeretire, és tisztelgetire vezérő, és viúó vtodat veszten, veszted, dorghald meg feiednek feledékeny voltat, tery vizza Pazmaniak akar ebben az könyvében be foghlalt, akar pedig az Lethenyi irására, vagy hogy tapoghafghafs á kaland vtann, s tea viszen az igazságra, és megh tapasztalod, hogy halliak az Szentek, ertik és ruggiak az mi könyörghő kérésinket, és esedeznekis cretrünk.

Nem mondtak, am, azt, az réghi Szent Atiak, hogy nem halliak az úduózult Szentek az földi Embereknek imadsághokat: Oluafdhaccza irasókat és az Menibeli Szentekhez való imadsághokat:

Gregor. Nazianz. in orat. in Cyprianum így könyör. Greg. Naz.

L

rögh

rögh Szent Cyprianushak: *Tu ab alio nos respice, nos
frumq, sermonem ac vitam dirige;* Te vgymond onnat
felliül nézz mi reánk, és á mi beszédünket és életünket
ighazghassad.

Augustinus

*August: lib. 7. de Baptismo contra Donatistas Cap. 1. Et
beatus Cyprianus quidem, iam corpore quod corrumpitur non
aggravante animam, nec deprimente terrena in habitatione
sensum multa cogitantem, serenius perspicit veritatem, quam
meruit adipisci per charitatem, adiuuet itaq, nos orationibus
suis, in istius carnis mortalitate.* Az az: A boldogh Cypria-
nus pedig, mint hogy az ő lelkét immar nem terheli
az rothadando test, sem pedig le nem vonza á földi
lakas, sok gondolatokkal telies elmeiét, féniessebben
lattia az ighazsaghot, az kit erdemlett megh fogni az
szeretetal. Segithsen azért minket az ő imadsági-
ual, ennek á testnek halandóságában..

Athanasius

*Athanasius in serm. de sancta Deipara: Inclina aurem
tuam Maria in preces nostras, & ne obliuiscaris populi tui;*
Haics le az te fileider Maria az mi kőnőrgéhünkre,
és ne felelkezzél el á te népedről. *Ibidem. Ad te clama-
mus recordare nostri sanctissima virgo:* Vgyan azonn Szent
Doctor, vgyan ott megh így szol. Te hozzad kialtunk
emlekezzel megh rollunk, Szent Szűz.

Basilium.

*Basilium orat: in 40. Martyres, Qui aliqua premitur an-
gustia, ad hos confugiat, qui rursus latatur, hos oret, ille ut á
malis liberetur, hic ut duret in rebus latis;* A ki vgymond va-
lami szűk séghtúl nyomattatik, ezekhez (az az á Mar-
tyromokhoz) futamodgiék, az ki viszontagh vighad,
ezeknek

ezeknek könyöröghőn, amaz hogy az ghonofzoktól
megh szabadittassék, ez hogy maradgion az vigh dol-
ghokban.

Gregor: Nyssen: Orne in Sanct: Theodor: Igy imad: Gregorius
Közik Szent Theodoretusnak, *Intercede ac deprecare pro* *Nyssen.*
Patria, apud communem Regem ac Dominum. Eledzezzél
egymond és könyöröghy á hazáért, az közönseghes
Kiralynal és vrnal.

Kicsiodak ezek Aluinci, á kikerim hallal mint
imadkoztak az Meniben leuó Szenteknek, é földről
kit bizoni soha nem czelekeretek volna, ha azt vélték
volna, hogy az Szentek nem hallanak, nem ertének,
és nem tudnák, az ő könyörgéseket. Hiszem Szent,
réghi, tudos, és bölcsi Doctorok voltak ezek, és töb-
bet tettek az Szent irashoz, mind Caluinusnal, mind
tenalladnal, s minden giúleuéz siboghastoknal? Ki
vagi azért te, ezekhez kepest, egy semmi tudomaniu
Ember leuén, hogy még his baluaniozasnak nevezed
az dúcziosségben vrlkodo Szentekhez valo imadsa-
ghinkat? Erdélyben, egy viraghot hogy im arany
szinű, arannal versfenghő viragnak hinak, tegedet pe-
digh tudomaniodért, bizoni senki tudos Embernek
nem tarthat, mert abban ighen ighen keueset fe-
leltetted el, de morgholodo szádért, szitkos kufatokkal
versfenghő Peternek, nagy igazan mondhat, iollehet
nem io kedvelsőt szitkokkal, küldött, isloghos cza-
prag anadekodat, viszontagh néked, hogy ghórhes
paripádnak bal felőllyalo turiat, velle be takariad,
mizza külték.

De még egyet mondanék, ha fel ébredszthetném
kofflaghos elmédet, vagy ne egy io vastag kalá az bad-
ban, hogy meg ne raghd; vagy meg ne férczd a nielued.
Aluinci, Aluinci, észeden légy, ne hadd magad a Calui-
nus meg fordult bűdös borának, ne rughodozz, ne hā-
kodgyal, ne veszed modnelkül maghadat, ne kapa-
lodgiál, hanem foghaceza ezt az ighassaghot, s maid
megh iobbulsz, ha nem foghód, meg bolondulz.

Ha vgyan nem hallanak, nem értenék, s nem
tudnákis, az ducziósszeghes Szentek, az mit tőlők
kerünk, meeghis vgyan nem észefenn mondanatok
minket baluaniozoknak; mint hogy az baluaniozas,
nem azért baluaniozas, hogy valamelli tisztelet adatik,
vagy könyörghes niuitatik olli allatnak, á ki nem hal-
lia, nem érti, nem tuggia, á neki adott tiszteletet, és
hozza niuitott könyörghest; Mert így, á kik az Eör-
dóghóket imadtak, és nekik könyörghöttek, nem löt-
tek volna baluaniozok, holott az Eordóghók iól hal-
lottak, értették, és tuttak azokat, á kik nekik imadkoz-
tak, és őket tisztelték, és így ha az könyörgheseknek
és tiszteleteknek nem hallasa, nem értése, és nem tuda-
sa, volna oka, az baluaniozafnak, az Eördög imadas és
tisztelet nem volna baluaniozas. Szedd azért begyed-
ben, hogy á baluaniozas, neha olli allatnak imadasa-
ban és tiszteletiben rörttenhetik, á ki hallia, érti, és
tuggia hogy őtet imadgyak, és tisztelik, á mineműek
az Eordóghók; neha pedig á ki nem hallia, nem érti,
és nem tuggia, mint mikor réghenn az Poganiok á
Napot

Nápot és egyéb okoslagh nélkül való állatokat imadtak, és tiszteltek. Am azért a Metaphysicabol, és Theologiabol vött, egy kis soualis, meg szózlak, cziak foghuraítad, s im először Deakul szolok. *Idololatria præscindit ab eo, num sciat, vel ignoret Creatura, cultum Diuinum sibi attributum, neq; per cognitionem vel ignoracionem Creatura, de cultu Diuino eidem delato, vel tanquam per rationem formalem, vel tanquam per conditionem sine qua idololatria esse non posset, constituitur Idololatria, sed abstrahit in sua essentia, ab utraq.* Rövid szoual esztiggi, magjara-zom megh, a socze Prædizatornak. Az baluaniozas nem abban áll, hogy tuggia vagy nem tuggia akarmiteremtett allatis, az neki adatott és tulajdonított Isteni imadaft, és tisztetelet, mert akar tuggia ő s akar ne tuggia, de vgian mindenkor baluaniozas az, a mikor ötet Isteni tisztelettel imadgiak, és tisztelik: Vifzontagh, ha ki valakinek könyöröghne, a kit bar vgi-an tudnais, hogy az ő könyöröghését, se megh nem hallia, se megh nem érti, se megh nem tuggia, és nemis seghithet a könyöröghőnek: auuagi ha olli dolghot tisztelne, a ki tiszteletet né érdemlene, de mind azon által, ha vgy neki nem könyörögné mint Istennek, se olli igiekezettel hogy Isten gianant imadna, vagi Isteni tisztelettel tisztelné, ostoba és bolond lenne az ollyan imadas, és tisztelet, de azért vgiá né volna baluaniozas, mikét az, az olliá forman való imado, és tisztelőis, ostoba volna és bolond, de azért vgyá azzal baluaniozo né volna. Ezekre tekintették az Szent Lelekkel telles

Ambrosius. c. elmeiü réghi nagy bölcsi és Szent Doctörök. *Ambrosius.*
Tom. 5. in cap. 5. ad Eph. Idololatria Dei honorificentiam usur-
pat, & vindicat Creatura; Az baluaniozas az Istennek
 tizteletit el vézi, és az teremtetett allatnak foglallia. *Aug-*
ustinus. *Tom. 4. quæst. 61. Idololatra sunt, eiusmodi servitutem*
exhibentes Idolis, quæ debetur Deo; Azok á baluaniozok,
 cá kik olly szolgálatot adnak á baluanioknak, á kiuel
 Istennek tartoznak.

Ezekből azért, ha fénies Nappal, nagy feiü
 Bagholy nem vagy, megh lathatod, hogy ha szinte nem
 hallának, nem ertenék, s' nem tudnákis az más vilá-
 ghon való Szentek, az mi hozzaiok való könyör-
 ghésinket, és tizteletinket, de vgyan még his azért, ho-
 lott sem Isten né nem teszük őket, sem Isteni imadással
 nem imádgjuk, sem Isteni tiztelettel nem illetjük,
 baluaniozok nem vólnank: holott pedig hálíák, ér-
 tik és ruggiak, azok az mi giözedelmes szolgha tar-
saink, Szentekhez illendő tiztelettel, hozzaiok fel-
 emelt ohaitasinkat; ezért minket baluaniozoknak
 nevezni, és azt mondani hogy noha nem olly
 temerdek á mi baluaniozasunk mint á réghi Po-
 ghánioke, de vgyan baluaniozas azért: mint hogy sem
 temerdek, sem vekoni baluaniozas, sőt vgyan tellyes-
 seggel nem baluaniozas, hanem Isten előttis, az ő
 szolghainak kedues tizteletek, te tölled effele mon-
 das, ighen nagy temerdek, és feietlen lab Emberhez, il-
 lendő bolondság.

De talam sok leszen, ha tonabb dörghallak, még
 ron-

ronghalaſtis érdemlenél; te Bábák fonoikban kari-
 cſalaſtra tanult, pantolodo gyermek, de moſt az am had
 iarión; és im még ez egy vttal, vgyan derék keppen
 veled nem diſpuralok, mint hogy feieden ſulikod,
 hanem cſák kereſztieni indulatból, karómló vetke-
 dért megd fedduén tanítlak, mert látom irafodból
 nagy fogiatkozáfát elmédnek: melly te irafodat mi-
 koron oluafnam, iuta eſzemben, hogy ighazak amaz
 köz mondaſok, hogy giakorta á Tehén nem olly teies
 á mint tölgies, ſem pedig az Tik, nem olly toickony, á
 melly ſzaporann kodacſol, és olyan minden irafod,
 mint á kis veleiu nagy konc, vagy á temérdek fűſtű,
 ſkeueſet főző koniha, olly ſok ſemmit mondaſzz fel
 ſiualkodat beſzédidben: és mint á Hariffat feleto
 könyű teghedetis nyelueden megd foghni. Ghondo-
 lom aſztis, hogy vagy kéſén keſztél az Deakſaghoz,
 vagy ſok űdöt veſzettél él az alſo Iſkolakban, s á mikor
 oſztann á felsőkre bar vgian Német orſzághban men-
 telis, talam akkor immar vgyan nagy Domine vóltal,
 s á kit á Feti megd nem tanulhatott, Peter ſem tanul-
 hatta azt megd, mikor á frif és az ifu elme, meg tom-
 pult s meg oſtobaſodott. Szanlak bizoni hogy illy De-
 neuér vagy, á lelki Nap fényben, s mint hogy Bagholys
 Biro ſeſzkében, s ahol Macska nincſen, Patkan ott
 á Porkolab, illy ighen el biztad maghadat á te Prædi-
 kator feleid kőſzt: mert nem kiſſebb akadály, á io
 Meſter ellen valo meg altalkodott keuclyſég, az oſto-
 baſaghnál az haſznos tanulaſtra. Es holott az Ember.
 mint

mint egy vezetőtől, vgy vezérlettetik minden cselekedetiben az elmetől, az nagy fogiatkozások között vgyan ighen nagy fogiatkozás az nagy tudatlanfagh. Nem kartia az Szentírás, nem iacczó tarsaid a Szentek, a lelki dolghok között ne Macktrónfoskoggiall, főtt jobb teneked, jobb Aluinci, magadban be térnéd, róuid lepled kúvüll, labod nem nyuitanod, kutarczot mondanod, vagy hogy falt vakarnod, hogy sem uyor vonnod, auuagy Pazmany ellen feiedet falban verned. Tudod hogy ez immar sokakat le üstetett: mert nem főuenien, sem nem iéghen tanulta az epiteft mint te, hanem az Szent írásnak, helyeből ki mozdithatatlan kösziklaian. Iuté észedben hogy kit előbb, s' kit utóbb, itkalghatanak iminnet amonnat egynehanian, az győzhetetlen és minden üldözők ellen eppenn megh maradt, vilagh veghéig megh maradando Romai ighaz hűtnek feniessege ellen, valami giermeki és kakombak dolghokat, kit magiarul s' kit pedig konihá poklokhoz illendő deak nieluel? megh kocza a kormóket az páppiros, de inkább a Lélek vésztegettefert, vgyan ezen Pazmany Peter, s' Gyarmati Miklos mellett, senki pennat nem fogha, Magyar Istvan mingiart halghata, Eszterhas Tamas megh sem mere mocczanni elléne, az Solnai gülekezer nem hankodek többet irasáual, Forghacs Ferencz Esztergoomi Ersek és Cardinal ellé. Nem tudom honnet vete elő maghat, egy kormos tudatlan Ember, valami romladozott és rozsfizul tatarozott poróillyel az Banyak felől, annakis

praeomum

Pazmany

nakis márkában. szakasztá a nyelet, s' a vasfauat ba-
 raczk maghot tőre az homlokán, az az, olly erőfő felele-
 reket, és argumentumokat, vére a feichez, hogy azolta
 el szédült, s' nem erkezik főuel az irasra. Ez vtrann va-
 lami kőszeghi Iskolapor Soczeis, kinck tetemes te-
 merdek és háspók teste allapattiahoz képes vak tu-
 datlanfághat, két vagy három izben velle beszélget-
 uen, csodáltamis, szántamis, neha neuverhettem vol-
 nais, de mégis, miuelhogy mint ha valami dérenn ku-
 korodott volna megh, farsang alazatosfagghal vgy fon-
 ta elöttem az inát, csendes beszélghefésekkel tanit-
 ghattam nyavaliaft, de a mint latom falra hantá a bor-
 sot, hogy mégis tuggiak hogy őis vagyon, és heuer va-
 lahun valamellyk szegheletecskeiben lelek rutito
 szemetenn ez vilaghnak, mint hogy hozza szokott az
 nyughatatlan kaitabaiatro Abeczes gyermekek kőzt, az
 szapora morghashoz, eggy élől iaro, de hatra vető fok
 dab daboš és izetlen bolondsagokkal megh rakott
 beszedeiben, kit eggy Hassenreffer tudatlan Ember
 kőnyue eleiben duzzasztott, valtigh tárá torhas szaiat
 fogha koczoghatafauat, hozza hasonlo czondora
 gogh paitarsaiual eggyút, Pazmanyra, de mind kőczor
 s' mind kőuet ollyat ada saiokbá, a kit ragnak, ragnak,
 de megh nem törhetnek, és noha vgy ropogh hogy
 vgyan szikrazik, de csak romolton romol és el porlik a
 foghok, és az inek sebefedik meg; s ugyanis ne tegyék
 ők maghokat maszvor botok leuenn a téghezben.
 Nehez azért segheny tenékedis és vgyá lehetetlenis a
 lelki Roma ellen Babilont emelned.

M

Ta-

Tanácsom ez, szálly le Mate a leszárol, alazd meg maghadat, az Isten, az igazságh, az világh, és Pazmany előtt, ne karomkoggyal, ne kabolgyaskoggyal a lelki hagymázban; ercsd megh a mit megh kell ertened; ne szollyon a nyelued az okosságh hire nélkül, mondodat mongyad, nem a kit el kellene halghatnod. (Mestered im io vagyon, csak te lennél io tanituan; ha elméd volna hozzá, s iol tanulnal Pazmanytól, talam Isten vtan tudos Emberre teñe sok údóre.) Kerecs iot maghadnak a ioban, ne mérghet a mézben, ha le rézfed a daghalyt, a feied bizoni allapatot vált, és talam Isten adgia, hogy a fok culpa vtann, el mondod a Confiteortis.)

Ha pedig vgyan csak a mostani niomodati mód, s Pazmany vtrá ghuniolodol, és mint a gyermekek mikor otthon nem érzik a Mestert, noha údóuel imár nem mostani Mákos vagy, de apros eszeddel, és esz nélkül szúkós irkalghatásiddal vasorkodol az lelki dolgokban, és ha az Anyaszentegyház oldalát holt szenneddel rutitod; bizony vgy megh koczm a kórmóder, hogy vagy meg fuuod, vagy be falod, har vgyan téntas vagy kormos legyenis &c. Es vgy leűe dolgod, mint a hoiagnak, hogy noha pattan, de magha fokad meg.

Meg bocziafs hogy nem simoghatlak, mert egy allatis vgyan fel emelkedik, fött meghis keueliedik az törölghetessel, az Emberis nehia az nyeghedesgetessel. (Romaban tudok egy hazat, a kiben az Emberek szép szoual és edesghetessel semmit nem tanulnak, de ha korbacs ala foghiak őket, fokann kőzűllők megh az

betegseghbólis, még gyógyulnak. Volt most szűksé-
ghed a lugra. Ha az szitkot el hagyod, ha iora szokik á
nyelued, ha a *Pater noster* vtann, az Aue Mariatis, még
tanulod, még a veszző vtan peréczeris adhatok.

Most euuél, tuggyad azt, hogy noha el ment az
eggyk, á ki legh főbbkeppen vőtte fel ghondotokat,
hogy iora forditana tebolygho vtatokat; okratna, tani-
tana, benneteket; de vgyan marattak azért még itthon
Magyar országban többennis, és őis intett, sőt hoz-
zais kért bennünket, hogy kiualtkeppen addigh még
haza hozza Isten, kit rőuid időre remellek, tanitgha-
funk benneteket, noghassunk á iora, szoktassunk az
egyenes irasra, s' az mikor el mentek az ighaz czel
mellől, s olly dolghokat irtok, kiuel mind Istenünket
s mind felebaratokat s' lelki ismereteket is még
bantiatok, vonnyunk effele fedora, és meghis iskolaz-
zunk benneteket, és ne kemellyük tölletek á lelki
veszzőket, kit enis, és fokann egyebek is nagy óromest
még czielekeszünk, Istenhez és lelketekhez való sze-
retetünkert. Aluinci io legyen szíuedben. Isten veled.

Post scripta.

A Luinci; ha valami io szikra szóknék szíuedben, és
még ghondolnád, hogy az szapóra szitok szorás-
aghók nyeluck moslekia; és ha szakalodhoz képest,
fzemre főre nézuén, Ember szára szollanal, effele cse-
ber-rud tánczal, nyakra főre, kalyp pazua nem lennél,

főtt ha vgyan fel akarnal nyaualyadbol ödülni, á Caluinkolykatolis zur zauar gyómrodnak bomlot allapatriat,gyenghe hurodhoz szabott hafznos purgatiokkal meghe éppféghre hozhatnuk; De ki szenuedhetne el effele Narraghulyas Embernek, cüntalan kabolgaia az Isteni dolghokban?

A ki az Szentek ellen fel tamad, ösztön ellen rugdodoz: á ki az ighaz tudomany ellen, tudatlanfághotgyámolit, Napot akar az eijé tenni; s' mint hogy pedigh az bűnnek á büntetes á béri, szitkos szokert szai úrcét erdemlettel Aluinci. A káromkodás, nem eghefféghes okádas, ha Emberben halalt ér, pokol leszen á véghe. Ha eszre iónél akarnam, ha te akar nad ra iónél. Irui csak szép szóval, ha mit ír, és add Emberül előnkben az ighaz hűtnék, aghainak á mellykében akadofz, faratsaghunkat nem szanyuk, mint hogy szannyuk beteghefféghet lelkednek tudományunkat tölled nem iriglyúk, mert az tudatlanfágnak nagy karát bennéd im lattiuk. Feleleted mindenkor emberféghes leszen, ha szinte nem leszenis erdemed reaia.

Az Scorpio marafa ellen vgyan az Scorpiokból csinalt oruoffagh hiszem hallottad hogy hafznal? Az Caluinista tudomany ellen, az Caluinista bizonyfaghogy oruoffaghadra légyen, oluasd meg kérlek, az te felekezetedből valo Maghdeburgumi Centuriatorokat; Centur. 2. colum: 63. Centur. 3. colum: 83. Centur. 4. colum: 294. Centur. 5. colum: 310. Ut citat Gasp. Sciopius in suo Scorpio: 63. 83. 294. 310. co sok:

80 fol. 37. s' meg tapasztalod, hogy még azok az ighaz
 Római hűtnek czeghéres Ellenséghis nem taghad-
 hattak az Christus ideietől fogva, az Szent Atiak ru-
 domanyok és példaiok szerént való, réghi voltat, az
 meg dúcsóult Szentekhez, az földi és halando Ember-
 ektől nyuitani szokott imadsagnak. Noha vgyan azon
 Centuriatorokból, ha az meg neuezett Sciopiust, ka-
 lauzul vennéd, könnyen meg tanulhatnád, az ighaz
 hűtnek több czikkelynekis, a kik ellen szoszatiarko-
 dol, eleitől foghua, az réghi Szent Atiaktól, kézről
 kézre adatott, minden teuelygheleknek zugho bugho
 s heaba forgho szelei ellen, meg maradott fenn allo
 ighazsaghat.

Vennéd csak egyben az Lutheranusoknak, és Cal-
 uinistaknak, az hűt dolgaiban, egymás ellen való ira-
 fokot, vgya szorgalmatos elmével és kedvel, csak azok
 bolis meg ismérhetnéd, hogy mind az Lutheranuslagh
 s' mind a Caluinistalagh merő feietlen lablagh. Graue-
 rus Albert Cassai Iskola Mester könyvet a kit Bartphä-
 1597. esztendőben nyomtattak, kiről Pazmány s em-
 lekezeter teszen vélem hogy olvastad, az a Lutheranus
 Ember ilyen Caluinistak ellen való titulust irt eleiben
 könyvének, *Bellum Ioannis Caluini, & Iesu Christi Nazare-*
ni Dei & hominis, Caluinus Iánosnak és az Naza-
 retbeli Isten az Ember Iesus Christusnak egymás el-
 len való hadok. Mint teczzik neked ez az titulus?
 Ha vagy Pazmány, vagy en, vagy mas, küldenénk ti-
 néktek ilyen czimer leuelet, nem lenne az a ki-
 gyo s Beka a kit reánk nem kialtanátok. Ez pedig

Kalauz. fol.
 254. & fol.
 255. 256. &
 fol. 421. &
 fol. 422.

Kalauz. fol.
 422.

az Grauerus az eghezsz könyvébe mind csak azt igye-
kezi megh bizonyítani, hogy Caluinus, Christus ellen
valo Capitanfagot vótt fel, és hadat tamaštott, és hogy
á Caluinistak, nem Christus vitézi, sőt hogy az Chri-
stus ellen hadakoznak, s vgy reaiokis adgia á palástot,
hogy nem mondhattiak hogy nem rend. De miuel-
hogy nem Papista, könnyen tűritek tölle.

Bizonios légy ebbenis Aluinci, hogy keduem-
arra nem volna, hogy zenebona elmédet, efféle által-
hato, és szíuedetis komorito beszédvel bérzengherné,
de látom melly ighen sűk seges, hogy pipissen fel emelt
horghas borghas szeles szaruaidat, dolghaid le csűg-
ghesztéfeuel, vgyan keménydeden megh szeghiem,
hogy az Szentek ellen ne kalasintazzad, az Szent írás
iarmában, még ighen szokatlan nyakadat.

Es noha mostan tegedet sűkféghehdhez képest,
iodra rendeltetett feddő pironghatással korpazunk,
hogy enniek vtanna, á houa nem illel, ott kalan ne légy,
á honnét le esel ott ne heiazz, ha kőrmód nincsen ta-
ra, ne hagij, rövid elméddel nagy tudomanyt ne merse-
kelly, és hogy io légy ha leher: vgyan banniuik azért út
vesztéfedet, s kerűkis az Istent hogy á nagy rut és eső-
portos ghazbol, az tisztaiara ióii, á lelki tudomanynak.

Az Alchimia mestersegghel csinaltake valaha
vasbol, onbol, vagy rezből, aranyat, azt én bizony nem
tudom, szinten mint asztis hogy ha lőtte valaha agh-
lobol porószka auuagy nem; de vgyan egyket sem
tartom azért én lehetetlennek, hanem csak nehez do-
logh-

loghnak; így még te felölledis nem estem mindene-
stül foghuan kétfélegben; hogy vgyan soha iora nem for-
dulhatnal, mint hogy im vadnak á kiktől koholtatol,
és á kik vastag zabolaban szaiadonnis hordoznak.

Joan. 6.

Az Christus, amaz mondafais ighé förög azért fei-
ben. *Nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me traxerit*
eum, senki (vgymond) nem ióhet en hozzam, hanem ha
az en Atiain á ki el küldöt enghémet vonandgya ötet.
Vgyan ezen Isten azért, á ki *Attingit à fine ad finem for-*
titer & disponit omnia suauiter véghről véghre ér, és gyó-
móúféghesen rendel minden dolgokat, kézdgie el, és
veghezze elis benned, az ő ighaz ismeretit, á ki nélkűl
noha nem érzed, de felettebb szűkölködöl.

Sap. 8.

Nem tudom mint vattok el ketten Boccatiussal
á poetasagbanis, de ha két alkotmas egy roszzat té-
szen, ti ketten mind eggiek vattok: s ki látta hogy Hai-
du haranghot tuggion önteni, s Aluincijs Boccatiussal
eggyütt io verseket írni: melly versek á fok rosz szitkok
küüüllis, önne magok bannis felette semmire kellők.

Aspis, *ultima brevis*, de mint hogy ti á mér-
ghet örömeft hoszzan nyuitiatok, eszt az mérghes
allatott, azért producaltatok; az incrementunira sem
néztetek, mert nem ighen vattok barati á iora valo ne-
pekedésnek; s' talam azt mondangiatok, hogy az *pen-*
themimeris Casura éngedelmeből cselekkettétek; de
csak kilencz lineaiu supplicatiot, ti tölletek az bé nem
vészen, s' nemis ád az akarmi imillyen amollyan ver-
sificatoroknak effele priuilegiumot, á kit csak az Poe-
rak

tak Feiedelmi erdemlenek, az az, nagy Emberek, nagy okokért, s olly nagy dolghokbannis, az mellyek fok verseket foglalnak be önne magokban. Még his Boccatiushoz, az *Bucolica Casuraua* valo elmeretsegh, maid inkab hozza illenék, á nevéhez képest, kinek akar mi iöyönis á szaiara, minden valoghatas és tartoztatás nélkül, ki pergheti, egy fillyért sem erő, minden goromba verseiben, kiert meg his erdemli á Bucatius neuét á iambor.

Intlek, io Ariamfia, hogy efféle izetlen alakozásokra ne teközold üdödöt; hadgy bekét az moslékos toldalekoknak, és könyuecskéd foldozasara, á Boccatius csauaiabol, islogos czapragh neuel neuezett, de taknios kézzel mocskondott versek kunyoralasának. Nagy dolog ha csak annit sem értesz, hogy annak megertenéd füz fa poetasághat.

Az fok iöuös menő szitkoknak semmi hasznaincsen, de ha nagy kár, á nagy bün, károk bizoni nagy vagyon. Terij bé maghadban, s iöij az vran ki, ha mikor mit akarsz irnia. Ha szidatni akarod velem maghadat, abban soha töllem tronfod nem leszen, s' nemis

tészem hozzád maghamat; de ha tanulni akarsz,

abban keduedet tölktöm, Még his, Isten

teghillyen ki téghedet, á Caluinista-

saghabol, á iora.

Quam tu producis rudis, Aspidam, corripit alter,

Corripe te, tua mox sic brevis Aspis erit.

XENIA

PETRO ALVINCIO CASSOVI-
ENSI CALVINISTÆ

PRÆDICANTI

offerunt,

PETRVS ALVINCI

Anagramma

INCIPE LATVRVS

INCIPE LATVRVS TYRPIS CALVINE, quod optas,

Qui malā vult, malā fert, est tibi poena; feras.

Anagramma

TYRPIS CALVINE

Gallus Rubecula.

PETRVS ALVINCI

ANAGRAMMA

VILET CAPRINVS.

VILET CAPRINUS, quia foetet; cornua deflet

Fracta: alias caue, ne sic capiare, Caper.

ALIVD.

VILET CAPRINVS, PETRVS ALVINCI, & in

Siscentit Lector, nomine, foetor inest.

(isto,

N

Nescio

Nescio quo Aluinci tibi nomen venerit ortu;
Hoc scio, nec Caper, hoc nomine, peius olet.

Joannes Icarus.

PETRVS ALVINCIVS.

Anagramma.

RVPTVS ES ALVINCI.

RVPTVS ES ALVINCI, quia victus es; ardua noli
Carpere, si nescis vincere; victo, file.

Matthæus Griphins.

PETRVS ALVINCIVS PRAEDICANS.

Anagramma.

PRAEDARIS CANNIS, LVPE VICTVS,

PRÆDARIS CANNIS, LVPE VICTVS; vinceres; & cui

Non cedat, cannis qui sua bella gerit?

ALIVD.

PRÆDARIS CANNIS, VICTVS LVPE, canus es annis,
Annis, & cannis, pessima bella geris,

Es

Et tamen illa geris, puer inde senexq. voceris,
Pessimus ergo puer, pessimus ergo senex.

Conradus Helmannides.

PETRVS ALVINCIVS CALVINISTA.

Anagramma.

LASCIVVS PVER INCALVIT, INSTA.
LASCIVVS PVER INCALVIT, Deus arctius INSTA.
Et virgis pueri sordida facta preme,
Amplius iste puer si quid male fecerit audax,
Post virgas, etiam fortè flagella feret.

Beniamin Dassouius.

PETRVS ALVINCIVS CASSOVIENSIS MINISTER.

Anagramma.

INCASSVM INSANIS PETRE, LORIS VI VICTVS
(ES.

INCASSVM INSANIS PETRE, LORIS VICTVS ES
(8, VI,

Insanire magis ne docere, tace.

Leo Sommerus.

Epi-

ETIGRAMMA.

ALVINCI calamus malus est tibi, vel mala dextra,
Qui scribendo pium tam malè carpi opus.
Ne calamus tuus, aut tua ne malè dextera scribas,
Ille omnis pereat, perdat & hæc digitos.

Eucharis Dolinianus.

ETIGRAMMA.

Qui xenia hæc mittunt, ydem tibi seria poscunt,
Seu lusus maus, seria sue, cape.

M. Ioannes Baruch.

